

PISSARRA

N.º 26 MAIG-JUNY 80

Butlletí Sindical del STEI

ELEGITS ELS REPRESENTANTS SINDICALS DE L'ESCOLA D'ESTIU

Han estat elegits els representants sindicals de l'Escola d'Estiu, a una reunió de sindicats convocada pel President del Patronat de l'Escola d'Estiu. Aquests són, Fernando Zolle i Guiem Daviu, membres del STEI, a proposta d'aquest sindicat.

SUMARI

CARTES A PISSARRA

(Pág. 2)

L'UNIVERSITAT DE PALMA REBUTJA AL PROFESSOR TUÑÓN DE LARA

(Pág. 3)

FINANCIACION DE LA ENSEÑANZA OBLIGATORIA

(Pág. 4)

LA EDUCACION PREESCOLAR

(Pág. 6)

Comentari de text per a Segona Etape

LA CONQUESTA DE MALLORCA A TRAVÉS DE LES CRÒNIQUES

(Págs. 12, 13, 14, 15, 16)

Nota

Comissió Executiva

La Comissió Executiva del STEI sols es farà responsable de l'editorial, dels altres articles no es respondrà.

Fi de curs:

LLEIS EDUCATIVES REGRESSIVES EMPITJORAMENT DE L'ENSENYANÇA

EDITORIAL

Amb aquest Pissarra tanquem el curs escolar, i per començar de bell nou és necessari que tots i totes tinguem present un balanç per resituar la nostra línia sindical. El nou curs començarà amb els problemes de sempre, fins i tot molt més agreujants: falta de places escolars, oposicions, trasllats, acomiadaments als centres d'ensenyança privada...

Per altra banda: què fer davant les lleis aprovades últimament (Estatut de Treballadors, Estatut de Centres...) i que estan a punt d'aprovar-se (Llei de Financiació, Funció Pública)? És molt necessari que des d'avui comencem a discutir en Assemblea de centre, claustres... l'aplicació d'aquestes lleis dins cada lloc de treball i facem resistència en l'aplicació dels punts més regressius a cada centre de feina en concret. Re-

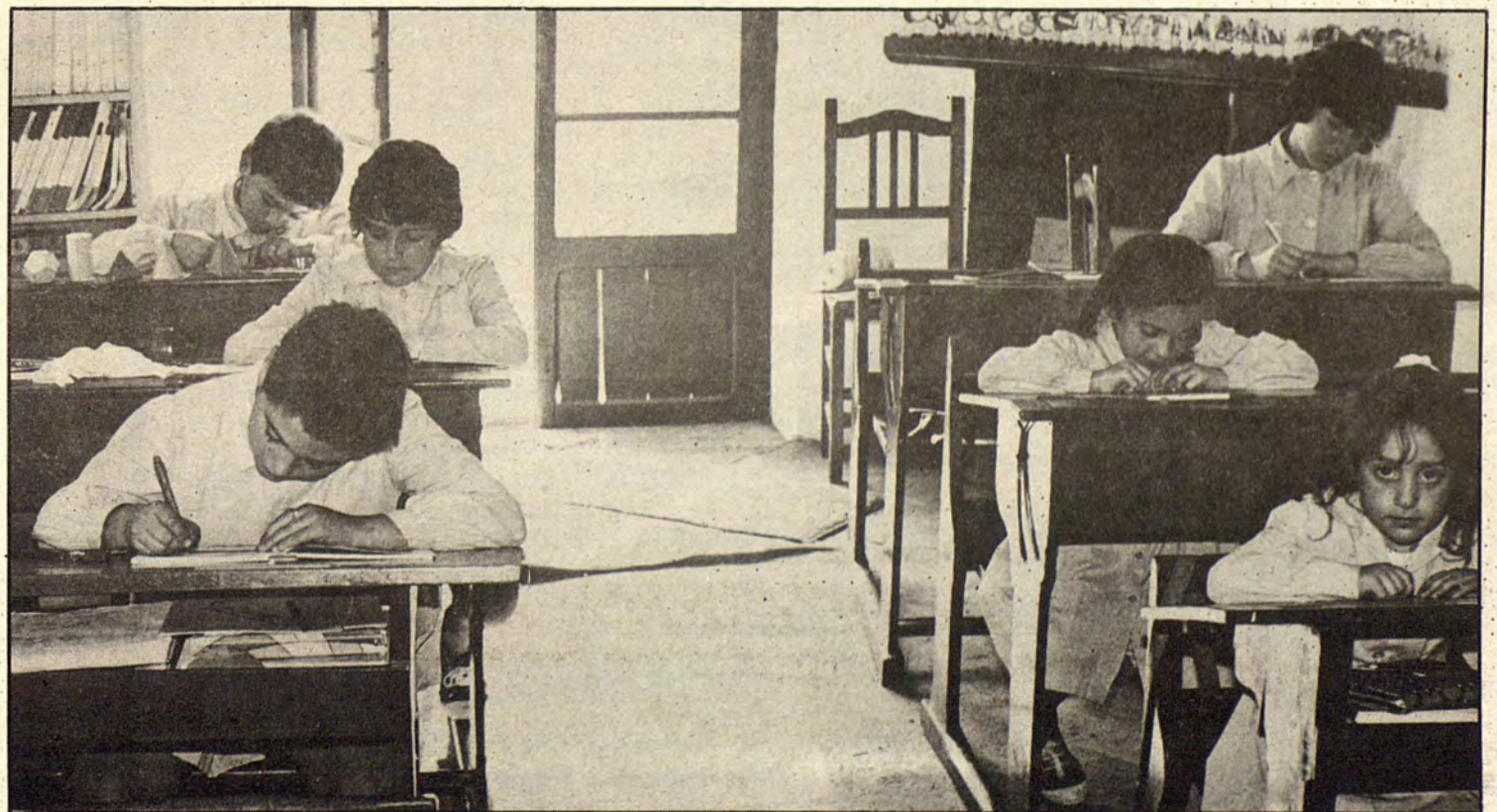
sistència a una direcció imposada, resistència davant l'imposició dels idearis, resistència enfront dels trasllats forçosos, resistència a la situació del atur, resistència als acomiadaments als centres privats i a la inestabilitat dels interins, resistència a la mala escolarització (menys alumnes per aula, més places escolars i escoles, millors condicions de treball, etc.), resistència enfront dels baixos sous dels treballadors no docents d'estatal i privada.

Resistència, en definitiva, per plantar-nos davant lo que noltros reivindicam i per a donar una alternativa: més gestió democràtica i més control, tasques a conquerir amb la nostra unitat i solidaritat.

Les eleccions sindicals es donaran d'una forma paral·lela en tot aquest procés i és evident que els hi hem de donar una sortida en positiu: han de servir per enfortir

més el sindicat i les nostres posicions de classe treballadora enfront de les altres línies sindicals (moltes d'elles venudes a la patronal). Eleccions sindicals també per aconseguir pressionar en més camps. Per exemple en el cas de l'estatal conquerir més control, enfortir els delegats en qüestions de contractació i trasllats d'ensenyant, obertures de nous centres, fer a lluitar per a una efectiva negociació col·lectiva. En el cas de la privada, fer més força davant de la Patronal, fer conquerir un conveni digne i els drets i llibertats sindicals en tots els centres.

Des d'aquestes línies fem una crida a totes i tots els afiliats del STEI, perquè siguin dins el seu centre de treball, els impulsors i dinamitzadors en l'explicació de les nostres alternatives.

"De cada vegada més nins al carrer, més mestres sense feina"

FEDERACIÓ SINDICATS TREBALLADORS DE L'ENSENYANÇA DE LES ILLES

—Membre de la "Unión Confederal de Sindicatos de Trabajadores de la Enseñanza" (U.C.S.T.E.)—
—C/. Vinyaça, 14. Ciutat de Mallorca. Tel. 460888.

"Els mestres de les Illes Balears volen autonomia en el camp de l'ensenyança"

Dins un qüestionari d'actituds i hàbits d'ús de la llengua catalana respost durant el darrer trimestre dels cursos 1978-79 —enviat als 3.259 professors d'EGB de les Illes Balears i contestat per 465, un 14'3 per cent— hi figurà una pregunta de l'opinió sobre el trasllat obligatori.

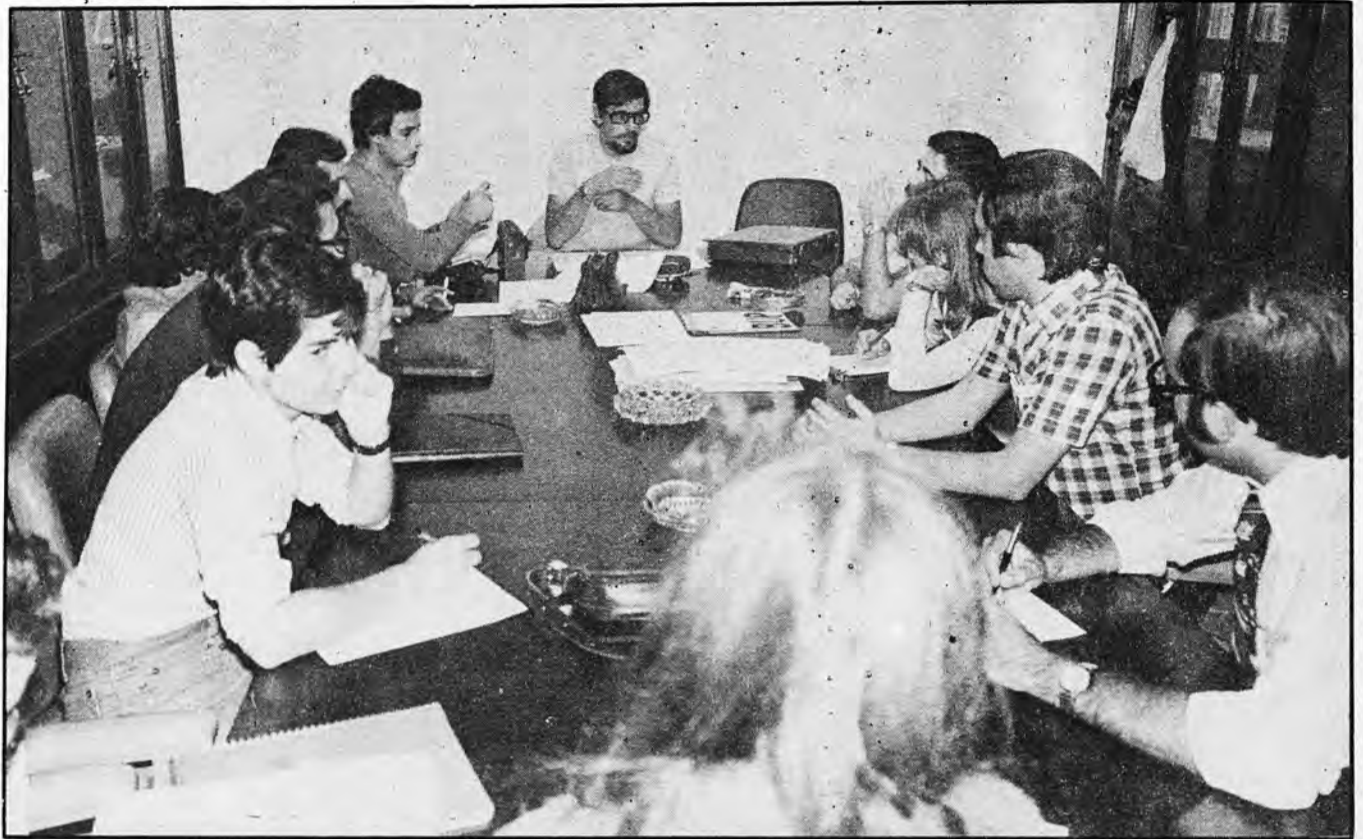
Els resultats son els següents:

Un 38'5 per cent considera que cada mestre ha de poder estar a la seva comarca, un 43'9 per cent a la seva illa, un 0,4 per cent a la seva nació (per exemple galegos a Galícia), un 0'2 per cent a la seva província, un 0,4 per cent on hagin fet oposicions; un 5'6 per cent no contesta, a un 3 per cent li és igual i un 8 per cent troba que està bé com està.

Això vol dir que un 82'4 per cent dels mestres consideren que hom ha d'exercir a la seva pròpia illa . . .

Referent a la competència de l'ensenyança, un 59'8 per cent l'atribueixen als òrgans autonòmics, un 10'3 per cent als ajuntaments, un 0'6 per cent al govern de cada nació-estat, un 1'3 per cent als pares, mestres i nins, un 1'3 per cent als ajuntaments amb el govern central, un 2'8 per cent als òrgans autonòmics amb el govern central, un 0'4 per cent a tots; un 7'9 per cent no contesta, un 0'4 diu que li és igual i un 15'2 troben que tal com està l'ensenyança, en mans del govern central, ja va bé.

Toni Artigues

Resum legislatiu del B.O.E.

4-III-80: O. del 15-I-80 nombrando Catedrático de Química Física en la Universidad de Palma. 4954.

10-III: O. del II del 80 en la que se prorrogan comisiones de servicio para INB, EGB, EP, y FP. 5451.

11-III: Resolución del INEE convocando subvenciones a centros docentes no estatales. 5538.

14-III: R. de la D.G.P. declarando apto a los opositores nombrados funcionarios interinos según orden 25-IX-79. 5821.

21-III: R. del INEE convocando un curso de Pedagogía Terapéutica en Palma de Mallorca. 6304.

8-IV-80: O. del 17-I-80 por la que se aprueba la clasificación y transformación de un centro de EGB no estatal en Lluçmajor. 7550.

12-IV-80: O del 28-III-80 por la que se convoca concurso oposición para proveer plazas de Lengua y Literatura Catalanas en el Cuerpo de Profesores Agregados de Bachillerato.

14-IV: O. del 29-II-80 por la que se nombra tribunal para juzgar pruebas para proveer una plaza en la Universidad de Palma de Mallorca de Profesor Agregado de: Hª moderna, universal y de España e Hª General del Arte. 8018.

15-IV O. del 28-II-80 por la que se crea un centro no estatal de Preescolar en Son Serra. 8150.

29-IV: O. del 11-III-80 nombrando tribunal para juzgar pruebas de acceso Profesores Agregados de Psicología General y Literatura Española. 9274.

3-V-80: O. del 28-IV por la que se extiende los efectos de la del I-VI-79 sobre normalización de algunos alumnos de EGB. 9548.

O. del 21-IV-80 por la que se rectifica la del 26-III en la que se convocaban plazas de Lengua y Literatura Catalana. 9596.

9-V-80: O. del 25-II-80 por la que se nombra agregado de Gramática y Crítica Literaria en la Universidad de Palma. 10034.

14-V-80: R. del 22-IV-80 para proveer plazas de Profesor Agregado de Hª Contemporánea Universal y de España en la Universidad de Palma. 10432.

29-V-80: R. del 23-V publicando lista de opositores al Cuerpo de profesores Agregados de Bachillerato. 11758.

30-V-80: O. del 29-IV-80 Convocando 30 plazas de Literatura Catalana para F.P. 11866.

4-VI-80: O. del 2-IV-80 creando dos centros de EGB (Ibiza, Mahón) y uno de preescolar (Palma). 12346.

Mutualidad General de Funcionarios Civiles del Estado

La Junta Provincial de MUFACE, dentro de su faceta de poner en comunicación a los mutualistas con los órganos de gobierno de la Mutualidad, nos remite la lista de sus componentes para que la publiquemos en Pissarra y facilitar de esta manera el conocimiento de las personas que la forman y a las cuales se podrá acudir para hacer llegar su opinión a MUFACE.

JUNTA PROVINCIAL DE MUFACE

PRESIDENTE:	D. ANTONIO BALLESTER MAS Profesor de EGB en Campos.
VICEPRESIDENTE:	D. JUAN POU GRIMALT Técnico Administrativo Civil del Estado.
SECRETARIA:	D.ª PAULA MARTINEZ RAMON Administrativo, Administración Civil del Estado.
VOCAL NATO:	D. PEDRO MORELL FIOLE Centro Regional de Telecomunicaciones.
VOCAL M.º JUSTICIA:	D. BERNARDO RABASSA OLIVER Centro Penitenciario de Detención
V. M.º HACIENDA:	D.ª MARIBEL BERNABEU MONTSERRAT Delegación Provincial Hacienda.
VOCAL MOPU:	D. PERE BOVER Delegación Provincial MOPU
V. M.º INDUSTRIA:	D. GUILLERMO POMAR LLAMBIAS Delegación Provincial de Industria
V. M.º AGRICULTURA:	D. JAIME MESQUIDA CAMPS Delegación Provincial Agricultura.

v. M.º

TRANSPORTES

Y COMUNICACIONES: D. ANTONIO GELABERT REBASSA
Administración Principal de Correos

VOCAL M.º

UNIVERSIDADES

E INVESTIGACION: D. JUAN RAMALLO MASSANET
Facultad de Derecho.

VOCAL

ISLA MALLORCA:

D. BARTOLOME NADAL CRESPI
Centro Profesional P. de Levante.

VOCAL

ISLA DE MENORCA:

D. AUGUSTO CORTES MARQUES
Profesor EGB CN "Juan Benejam"

VOCAL ISLA IBIZA:

D. ARMANDO TORRI TUR
Profesor EGB CN "Puig d'en Valls"

VOCAL ISLA

FORMENTERA:

D. JAIME VERDERA VERDERA
Psor EGB CN San Francisco Javier

VOCAL JUBILADOS:

D. ANTONIO LLODRA TALLADAS.

POSIBILIDAD DE INFORMACION

Al formar parte de la Junta, algunos afiliados al STEI, queremos ofrecer la posibilidad de información a los pueblos donde se comprometan a reunir a los funcionarios de la localidad o de la comarca, mediante la asistencia de algún miembro de la Junta Provincial a dicha reunión.

NOTA DE L'ESCOLA D'ESTIU 1980

L'Escola d'Estiu tindrà lloc del 25 d'agost al 5 de setembre. Recordam a tots els afiliats al STEI l'importància de participar-hi, per tal de posar al dia coneixements i adquirir-ne de nous, en la tasca de renovació que suposen aquests curssets pels mestres.

PODEIS PASAR POR NUESTRO SINDICATO HASTA EL 15 DE JULIO, PARA RECOGER UN MODELO DE CARTA PARA MANDAR A LOS DIRECTORES DE BANCO.
STEI, C/. VIÑAZA, 14. Tel. 460888.

ACTIVIDAD SINDICAL

El día 15 de mayo tuvo lugar, en los locales de la AISS, una jornada de formación sindical programada por la Comisión Permanente de Privada del STEI.

Asistieron 24 delegados de 20 centros de enseñanza de Mallorca.

La orden del día incluía seis puntos. Los tres primeros se desarrollaron durante la mañana y los tres últimos por la tarde.

1o.— Normativa Laboral.
2o.— Derechos sindicales.
3o.— Convenios.
4o.— Reunión de comisiones de trabajo.

5o.— Valoración de la situación sindical en el sector privado.

6o.— Informe de la Comisión Económica del STEI sobre nóminas y descuentos.

1o.— El letrado Rafael Company hizo un análisis muy acertado sobre el reciente Estatuto del Trabajador, explicó los puntos conflictivos y contestó a diferentes preguntas que se le hicieron. Dijo, en síntesis, que con el pretexto de clarificar el panorama laboral se ha elaborado una ley híbrida, que se limita a recoger leyes anteriores sin aclarar las facetas oscuras. La exposición formal del Estatuto resulta muy aparente; pero el contenido es realmente mediocre.

En cuanto al Estatuto de Centros en concreto, especificó que los idearios son claramente incompatibles

con los derechos del trabajador y están en contradicción con el Estatuto de los Trabajadores y en contra de la misma constitución. Por lo que tienen de ambiguos y elásticos, resultan particularmente peligrosos para los enseñantes.

Temas como: contratos orales y por escrito; problema del paro, horas extraordinarias y pluriempleo en el sector; demora en el pago de los salarios; expediente de crisis; extinción del contrato por causas objetivas, etc, fueron tratados con la amplitud necesaria.

2o.— Entre los derechos sindicales se destacó lo referente a representación colectiva. Un centro con más de cincuenta trabajadores debe contar con un comité de empresa. Las funciones y derechos principales de este comité son: tener completa información trimestral del funcionamiento y finanzas de la empresa; facultad para emitir informe sobre la situación de la empresa y las condiciones laborales, estado de las instalaciones, etc, saber como son los contratos que se realizan y si se atienden a las disposiciones vigentes; ser informados de las sanciones que se impongan.

3o.— En cuanto a los convenios, se hizo un resumen de la marcha de los últimos realizados en el sector y un análisis de las perspec-

tivas del próximo. Que sea justo y beneficioso para los trabajadores de la enseñanza privada depende de la conciencia de clase y de la cohesión de los mismos trabajadores.

Por la tarde Paco Amaya, Secretario General del STEI, presentó un panorama global de las condiciones actuales: crisis e involución del gobierno, que ha suprimido o disminuido derechos ya adquiridos por los trabajadores y ha restringido algunas libertades como la de cátedra. La patronal, apoyándose en unas ventajas aparentes para el trabajador (subida salarial y promesa de otra subida en septiembre), endurece su postura y ya anuncia, por boca de Juan Costa, que al personal de privada se le cuestionará, antes de su contratación, sobre sus ideas y su vida privada.

Recordó Amaya que a principio de curso tendrán lugar las elecciones sindicales en los centros, y en la necesidad de reforzar nuestra unidad de cara al próximo convenio que debe negociarse en septiembre.

Se acordó llevar a cabo asambleas para dar a conocer en los centros respectivos, por los delegados asistentes, lo tratado en esta jornada, y para preparar candidaturas para las próximas elecciones sindicales y para la comisión negociadora del convenio.

La Universitat de Palma rebutja al professor Tuñón de Lara

Com ja se sap la Comissió Gestora de l'Universitat de Palma ha rebutjat la candidatura del professor Manuel Tuñón de Lara com a catedràtic d'història d'aquesta Universitat.

Sobre el tema hi ha aspectes que no es comprenen i els representants de l'Assemblea d'Estudiants d'història hem aportat les dades que concixem amb la finalitat d'aclarir-ho. El professor Tuñón de Lara volia ensenyar a Mallorca i organitzar un institut d'estudis d'història a la nostra illa. La Comissió Gestora ha dit que "no". Això hem perdut. La narració dels fets ha de passar per la comprensió del funcionament de l'Universitat.

No hi ha estatuts de facultat, per lo qual s'ha d'improvisar constantment tota regulació. A nivell d'Estat, només està reconeguda la Comissió Gestora, que compte amb representació de professors, alumnes i PND; i un vicerectorat designat per Madrid. El procediment per contractar professors és el següent:

Junta de Facultat — C. Gestora — Junta de Rectors — Govern.

Així es reuneix la Junta de Facultat a iniciativa d'en Camilo Cela, el dia 27 de març. Es proposa la candidatura d'en Tuñón de Lara i d'en Camilo José Cela. La primera s'aprova per

23 vots a favor
2 vots en contra
5 en blanc

Quasi un més després, el 25 d'abril es reuneix la Gestora per decidir "com s'ha de votar", per allò de que no hi ha un altre reglament. S'acordà que es necessitava majoria absoluta de tots els assistents.

En el següent punt, el degà de Filosofia i Lletres proposà les candidatures i es passà a votar, quasi sense discutir gens, amb aquest resultat:

7 vots a favor
4 en contra
6 en blanc

En Camilo José Cela fou elegit, en tenia 9 a favor.

Aquí intervenen diverses circumstàncies. La primera és la manca d'informació i la confusió. No tots els assistents coneixien en Tuñón de Lara, ni sabien quina importància podia tenir dins la Facultat d'Història. Això provoca abstencions. Un altre motiu que té el mateix resultat és el mètode de votació i d'elecció, és gent que està

contra la designació directe, és a dir contra el mètode, no contra la persona, i també s'abstén. L'altre aspecte és la ideologia. Votaren "no" els qui sempre tenen por de l'ideologia contrària, i per por no la volen tenir aprop, com si així estassin salvats. Son els qui diuen "roig" an els que no son com ells, ni ensenyen lo mateix qu'ells.

Dins aquest punt s'ha d'aclarir que no s'ha tractat d'una maniobra nacionalista, como es va dir en principi. Ni tan sols està clar qui va llançar el rumor. Però lo que és cert, és qu'els nacionalistes d'aquí no rebutgen una persona pel fet d'haver nascut fora de Balears, lo qual seria ridícul i demostratiu de lo que és podria esperar de les nostres forces nacionalistes, si fos cert. Per això hem cregut necessari repetir-ho, per tal de contrarrestar el desprestigi que hagin pogut sofrir amb la notícia.

Aquests fets han tengut una informació deficient, però també una transcendència inesperada.

S'imposaven reaccions. Els estudiants es reuniren en assemblea i començà la recollida de firmes, els comunicats, etc. Però també es va rebre una carta del professor Tuñón de Lara, agraint la movilització, però ja no estava disposat a venir i és lògic perquè una d'aquestes pot regir a qualsevol. Els estudiants no intentaren replantejar-ho.

En la recollida de firmes per manifestar el desacord, se resumien els motius de la doncs, és lo d'estudiants en dos punts:

1) El funcionament antidemocràtic i irracional de la Facultat.

2) La subestimació d'un professor que podria augmentar el nivell científic i docent dins l'esmentada Facultat.

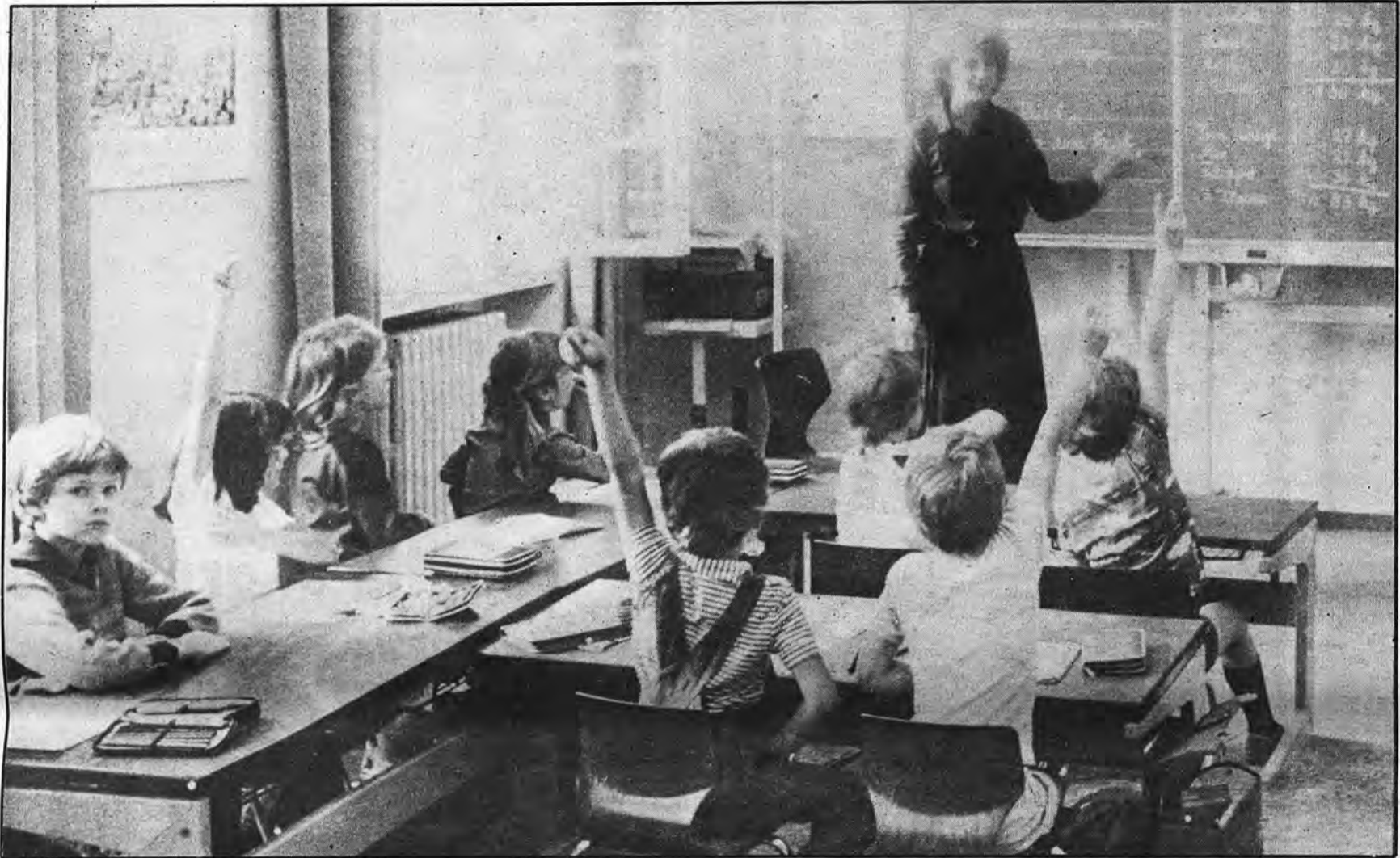
Això, doncs, és lo que hem perdut les Illes, i la causa principal ve d'on venen altres mals, de que la UCD no vol encarar els problemes reals i ho té tot a l'aire. Tenim una Universitat a mitges, sense estatuts, dependent de les decisions d'una Gestora que no té reglament i encara ha de demanar permís a Madrid quan aconsegueix prendre una resolució. Així funcionen moltes coses actualment. Cal denunciar-ho a l'opinió pública i a l'Administració mateixa perquè s'en entemin, però sobretot és necessari treballar tots els qui formen part de l'Universitat, per posar-la realment en marxa, perquè és evident que fets com aquest tornaran passant.

 CAJA DE AHORROS
DE BALEARES
"SA NOSTRA"

MAS CERCA DE UD.

FINANCIACIÓN DE LA ENSEÑANZA

OBLIGATORIA

La forma en que se financie la enseñanza es condicionante básico del tipo de la misma que a corto plazo vamos a tener.

El proyecto elaborado por el MEC para ser presentado a las Cortes, recoge algunas de las reivindicaciones reiteradamente exigidas por el movimiento de enseñanza, "La igualdad básica de las condicionantes del sistema educativo" con la correspondiente gratuidad, al menos en los niveles obligatorios. No obstante, el planteamiento general del proyecto viene a apuntalar la raíz de muchas discriminaciones y privilegios acumulados.

La memoria colectiva nos recuerda que, salvo pequeños paréntesis republicanos, la oligarquía española, dueña absoluta del poder, no ha considerado nunca la enseñanza como un bien básico, como un derecho público. La herencia que hoy recogemos es una infraestructura escolar de lo más deprimente: faltan edificios, la mayor parte de los que tenemos no cuentan con elementos indispensables para ofrecer una enseñanza de calidad, etc. Distribuir, pues, adecuadamente los recursos financieros es un tema de primera magnitud política, porque al tiempo que debe alimentarse un sistema educativo raquítico, pero que proporciona al menos un puesto escolar a muchos niños, deben irse corrigiendo los defectos infraestructurales y creando condiciones para una enseñanza de calidad.

En base a lo dicho anteriormente, subvencionar la enseñanza privada, que hoy cubre más del 50 % de los niveles obligatorios, es necesario para evitar que muchos niños puedan quedarse en la calle. Las empresas conscientes de su poder, malesconden el arma del "lock out".

Lo que ya no es necesario, sino todo lo contrario, es multiplicar aún más los centros privados. Financiando con dinero público la construcción de los mismos (art. 10). El erario público dedicado a construcciones debe reservarse exclusivamente a edificios públicos.

En otro orden de cosas es claro, y así lo reconoce el proyecto (art. 13) que el dinero de las subvenciones debe ser controlado. Sin embargo, no basta con que una empresa privada no se lucre económicamente del dinero público para que una subvención sea correctamente aplicada, es ne-

cesario también que todo centro financiado con dinero de todos no discrimine, en razón de ideologías o credos religiosos, a ningún ciudadano, sea alumno o enseñante. Y esta condición, el proyecto se la ha dejado en el tintero.

Resumiendo, pues, el proyecto de financiación de la enseñanza obligatoria, lejos de democratizarla, lejos de crear condiciones para mejorar su calidad, viene a fortalecer viejas estructuras nacidas de la injusticia. Y es que el poder de ciertos "poderes" hacen que los ucedeos den a Dios lo que es de Dios... y también lo que es del César.

PROYECTO DE LEY DE FINANCIACIÓN DE LA ENSEÑANZA OBLIGATORIA

El logro efectivo de la gratuidad de la enseñanza en los niveles obligatorios establecidos por la ley constituye una aspiración ampliamente sentida por la sociedad española y se convierte en objetivo prioritario de una política educativa que, en conformidad con los principios constitucionales, tenga como fin esencial conseguir en condiciones básicas de igualdad hacer efectivo el derecho a la educación de todos los ciudadanos en los mencionados niveles.

La presente ley, que supone un extraordinario esfuerzo financiero para el Estado, establece un sistema inspirado en la armónica conjunción de dos principios esenciales: el de la igualdad básica de las condiciones del sistema educativo y el de la libertad de enseñanza. El primer principio responde a la finalidad de evitar que el sistema educativo sea fuente de discriminaciones socio-económicas, puesto que el valor de la justicia exige, en una sociedad moderna, la igualdad de oportunidades educativas para toda la población. El segundo principio, de acuerdo con las declaraciones y pactos internacionales suscritos por el Estado español, se realiza como elemento indispensable para la construcción de una sociedad democrática y pluralista y como instrumento de las opciones que corresponden a los padres respecto a la educación de sus hijos.

En congruencia con estos principios, la ley concibe la gratuidad de la enseñanza en

los niveles obligatorios como un derecho de todos los alumnos a percibir del Estado la misma cantidad que representa el coste del puesto escolar, estatal y que recibe la denominación de "ayuda a la gratuidad". Esta podrá aplicarse por los padres o tutores legales de los alumnos, a los centros escogidos libremente por ellos, ya sean de titularidad pública o de titularidad privada.

Para los centros no estatales que se acojan al sistema de ayudas, se regulan las normas bajo las que se facilitarán las mismas mediante procedimientos simplificados; se establecen los controles a los que se someterán, así como la responsabilidad administrativa a que daría lugar la infracción de las normas contenidas en la ley. Todo ello está presidido por la idea de que los centros que se sometan al sistema de ayuda a la gratuidad no funcionarán bajo ánimo de lucro, ya que se les concibe desde la filosofía de la libertad de enseñanza como protagonistas significados de esta gran tarea colectiva que es la educación. Asimismo, se adoptan medidas tendentes a evitar que se produzcan discriminaciones de carácter económico en la escolarización de los alumnos.

Se contempla, finalmente, una prudente puesta en marcha de la ley para permitir la adecuada planificación de los recursos necesarios.

En su virtud, el Consejo de Ministros, a propuesta del Ministro de Educación y Ciencia, somete a la deliberación de las Cortes...

Artículo 1.º.— La financiación de la gratuidad de los niveles educativos obligatorios se regirá por la presente ley.

Artículo 2.º.— Para hacer efectiva la gratuidad de la enseñanza a que se refiere el artículo anterior, todos los alumnos de los niveles obligatorios tendrán derecho a percibir del Estado, en la forma que establece la presente ley, la cantidad equivalente al coste del puesto escolar determinado de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 3.º, que se denominará ayudas a la gratuidad.

Artículo 3.º.— A los efectos de esta ley, el coste del puesto escolar en los centros públicos estatales quedará integrado por los siguientes conceptos:

a) Gastos de funcionamiento de los

servicios conforme a la clasificación económica de los Presupuestos Generales del Estado, en los que se incluirán los créditos de operaciones corrientes destinadas a remuneraciones de personal y a la compra de bienes corrientes y de servicios. En este concepto se entienden comprendidos los gastos de servicios a que se refiere el art. 5.º.

b) Las cuotas de amortización de los bienes de capital invertido. Los plazos de amortización de los bienes muebles e inmuebles serían de diez y cuarenta años, respectivamente.

Artículo 4.º.— Se crea en el Ministerio de Educación y Ciencia una comisión, integrada por representantes de los departamentos y con la composición que se determine reglamentariamente, que tendrá a su cargo la determinación y análisis de los costes de la enseñanza.

En base a los estudios y propuestas de dicha comisión se determinará por el gobierno, dentro del primer trimestre de cada año, el coste del puesto escolar en los centros públicos estatales.

Artículo 5.º.— Corresponde a las corporaciones municipales la presentación de los servicios de conservación, reparación, calefacción, alumbrado y limpieza de los centros docentes públicos, en los que se imparten las enseñanzas de los niveles educativos gratuitos radicados en el respectivo término municipal.

La Administración del Estado y la de las Comunidades Autónomas potenciarán financieramente las haciendas locales para la eficaz cobertura de la prestación de servicios a que se refiere el párrafo anterior.

Artículo 6.º.— Las ayudas a la gratuidad se aplicarán por los padres o tutores legales de los alumnos a los centros escogidos libremente por ellos.

2.— En el mes de Abril de cada año, el Ministerio de Educación y Ciencia efectuará una convocatoria pública, con el fin de que los centros privados puedan acogerse al sistema de ayudas a la gratuidad que se establece en esta ley. La mencionada convocatoria expresará necesariamente el coste del puesto escolar que haya aprobado el Gobierno en el trimestre anterior.

(Continúa en pág. siguiente)

FINANCIACIÓN DE LA ENSEÑANZA OBLIGATORIA (CONTINUACION)

(Viene de pág. anterior)

3.— Tendrán derecho a acogerse al sistema de ayudas a la gratuidad, los centros docentes privados autorizados para impartir las enseñanzas de los niveles obligatorios.

4.— Los centros acogidos al sistema de ayudas a la gratuidad que decidan no continuar en el mismo o cesar en sus actividades docentes, deberán notificarlo al Ministerio de Educación y Ciencia con dos años, al menos, de antelación al comienzo del curso académico en que se pretenda, o su separación del citado sistema, o su clausura.

5.— En el plazo mencionado en el número anterior, el Ministerio de Educación y Ciencia adoptará las medidas que sean necesarias para asegurar la adecuada escolarización del alumnado afectado.

6.— En el supuesto de cese de la actividad docente de los centros acogidos al sistema de ayudas a la gratuidad y a fin de garantizar la continuidad académica de los mismos, el Ministerio de Educación y Ciencia podrá disponer la constitución de un órgano gestor con participación del titular, de los padres de los alumnos y del profesorado del centro, que se hará cargo del funcionamiento del mismo hasta tanto finalice el plazo establecido en el número 4 del presente artículo.

Artículo 7.º.— Las ayudas a la gratuidad se entenderán automáticamente satisfechas en el supuesto de que el alumno sea escolarizado en un centro público de nivel obligatorio.

2.— Los centros públicos y los centros privados acogidos al sistema de ayudas a la gratuidad remitirán a las Delegaciones Provinciales del Ministerio de Educación y Ciencia, en la forma que reglamentariamente se determine la relación de los alumnos matriculados en los mismos.

3.— Los centros privados a los que se refiere el número anterior harán efectivo, en la forma que reglamentariamente se establezca, el importe de las ayudas a la gratuidad mediante la presentación de los documentos acreditativos de las mismas.

Artículo 8.º.— En función del número de alumnos que reciban enseñanzas en los centros a que se refiere el artículo 6.º 2. de la presente ley, y del coste del puesto escolar en los centros públicos estatales se consignarán anualmente en los Presupuestos

Generales del Estado los créditos con destino a la financiación de las ayudas a la gratuidad.

Artículo 9.º.— El sistema de financiación pública que se establece en esta ley para los niveles obligatorios implica que los centros a que se refiere el artículo 6.º 2. no podrán percibir de las familias cantidad alguna, excepto los gastos, impuestos y arbitrios que afecten el inmueble en que está ubicado el centro.

2.— Las actividades complementarias y enseñanzas no regladas que puedan organizarse en los centros acogidos al sistema de gratuidad tendrán en todo caso carácter voluntario y los gastos destinados irán satisfechos por las familias de los alumnos que hayan solicitado tales prestaciones.

3.— Las cuotas máximas a percibir por los conceptos a que se refieren los números 1 y 2 del presente artículo deberán ser autorizados por el Gobierno, a propuesta del Ministerio de Educación y Ciencia, para cada curso escolar.

4.— Las cantidades que perciban los centros derivados de la prestación de servicios de transporte y comedor se someterán al régimen general de precios legalmente establecidos.

Artículo 10.º.— El Estado estimulará la libre iniciativa de la sociedad en la creación de centros docentes de los diversos niveles educativos obligatorios y gratuitos mediante un sistema de ayuda y beneficios que seguirán reglamentariamente y que podrá alcanzar a:

—Subvenciones para la construcción y equipamiento de centros.

—Créditos y demás beneficios inherentes a la declaración de interés social.

2.— Cuando las inversiones en construcción y equipamiento sean financiadas total o parcialmente con fondos públicos a través de subvenciones, se le descontará al centro anualmente la parte alícuota de las cuotas de amortización computadas en las ayudas a la gratuidad correspondientes a los alumnos que cursen estudios en dicho centro.

3.— A los efectos indicados en el párrafo anterior, los centros deberán hacer constar el sistema de financiación de sus inversiones en las solicitudes que eleven para acogerse al sistema de gratuidad a que se refiere el artículo 6 de la presente ley.

Artículo 11.º.— Tendrán prioridad pa-

ra la obtención de los beneficios a que se refiere el artículo anterior las entidades que adopten la forma jurídica de cooperativas de padres de alumnos y profesores y de fundaciones benéficas y culturales.

Artículo 12.º.— En el caso de que los edificios e instalaciones dejaren de dedicarse única y exclusivamente a la actividad docente en los centros privados acogidos al sistema de ayudas a la gratuidad, antes de cumplirse los cuarenta años a partir del comienzo de la percepción de las ayudas a la gratuidad, las entidades escolares de los mismos quedarán obligadas a la devolución al Estado de las cantidades percibidas correspondientes a la cuota de amortización a que se refiere el artículo 3.º b) de esta ley, salvo que hicieren donación al Estado de los mencionados edificios e instalaciones.

2.— Tendrán la misma obligación aquellos centros que, dentro del plazo mencionado en el número anterior, dejasen de acogerse al sistema de ayudas a la gratuidad.

3.— Al objeto de garantizar todas las obligaciones de los titulares de los centros acogidos al sistema de gratuidad se constituirá hipoteca legal en favor del Estado.

Artículo 13.º.— Sin perjuicio del control que corresponde a los órganos de la Administración del Estado, las Juntas Económicas de cada centro educativo velarán por la correcta percepción y aplicación de las ayudas a la gratuidad.

2.— Con idéntica finalidad, en cada provincia existirán unas Comisiones de Control compuestas por representantes de las asociaciones de padres de alumnos, de las Diputaciones Provinciales, de los titulares de centros, del profesorado y de la administración educativa.

Artículo 14.º.— Los derechos que por todos los conceptos perciban los centros privados que no se acojan al sistema de ayudas a la gratuidad, establecido en la presente ley, se regirán por las disposiciones que sigan el régimen general de precios.

Artículo 15.º.— Las infracciones de las normas contenidas en la presente ley por los centros privados acogidos al sistema de ayudas a la gratuidad darán lugar, además de a la obligación de devolver las cantidades indebidamente percibidas, a la correspondiente responsabilidad administrativa, que se hará efectiva mediante la imposición de las cantidades de apercibimiento

o multa a los titulares de los mismos.

2.— Corresponde a los delegados provinciales del Ministerio de Educación y Ciencia la imposición de las sanciones de apercibimiento o multa, previa audiencia del interesado. En el caso de sanciones pecuniarias, su cuantía no podrá exceder del séxtuplo de la cantidad indebidamente percibida por el centro.

3.— No obstante lo dispuesto en el número anterior, cuando la cuantía de la sanción a imponer exceda de 500.000 pesetas, el acuerdo deberá ser adoptado por el Ministerio de Educación y Ciencia, y cuando supere el millón de pesetas, la resolución corresponderá al Consejo de Ministros.

4.— Contra los acuerdos que impongan sanciones adoptadas por los delegados provinciales podrá recurrirse en alzada al ministro de Educación y Ciencia.

5.— La responsabilidad administrativa establecida en el número 1 del presente artículo lo será sin perjuicio de la responsabilidad penal en que se hubiese podido incurrir. Cuando existen indicios racionales de responsabilidad criminal se pasará el tanto de culpa a los Tribunales competentes.

DISPOSICIONES FINALES

Primera: El sistema de ayudas a la gratuidad establecido en esta ley se aplicará a partir del próximo curso 1980-1981.

Segunda: Hasta no se aplique la financiación de los niveles de enseñanza gratuita de conformidad con lo dispuesto en esta ley se mantendrá el actual sistema de subvención a los centros, procurando aproximar los módulos de subvención a los costos reales del puesto escolar en los centros estatales, en la medida que los permitan los recursos presupuestarios.

Tercera: Queda autorizado el Ministerio de Educación y Ciencia para dictar en la esfera de su competencia a proponer en otro caso al Gobierno cuantas disposiciones sean precisas para la aplicación y desarrollo de la presente ley.

Quarta: Quedan derogados los artículos 94.4, 96.4 de la ley 14/1970 de 4 de Agosto: General de Educación y Financiación de la Reforma Educativa y cuantas disposiciones sean contrarias a lo preceptuado en esta ley.

AIXI ESTAN LES ESCOLES A MALLORCA

Escola Graduada Mixta del Pont d'Inca

Aquesta escola està instal·lada dins un edifici de l'any 1927, que en principi s'havia construït com a unitària. De llavors a ençà no s'hà ampliat, ni restaurat; si aguanta és perquè

els edificis es construeixen més sòlidament, i com diu el seu director, perquè des de fa poc temps l'Ajuntament s'encarrega de pintar-la i arreglar-la quan ho demanen. Però així i tot, el

seu aspecte és d'estar molt abandonada.

Tenia dues aules per fer classe, les demés instal·lacions eren el despatx, serveis, etc. Ara té tots els nivells dins aquestes mateixes dependències; compten amb quatre aules, per tant no hi ha ni despatx de direcció ni res més, ja que s'han hagut de acondicionar com a sales de docència. En elles quatre estan repartits tots els nivells.

Hi ha dos serveis, un per nins i un altre per nines, són petits i es fan nets una vegada per setmana, lo qual és insuficient amb tants d'alumnes. A més, dins el de nines hi havia material amagatzemat.

Un balcó que dona al pati serveix com a taller, segons ens digueren els alumnes que hi feien feina.

Les aules són amples, menys la de primer i segon que és molt petita i els nins estan estrets. Estan distribuïts així:

Una aula per preescolar amb 30 alumnes.

Una per primer i segon que en té 40.

Una per tercer, quart i cinqué amb 40.

I una darrera per segona etapa amb 40 més.

Disposa també de quatre mestres, un d'ells és el director. La meitat estan orientades cap al nord i l'altra meitat cap al sud.

Darrera té un pati, no més gran de 700 ó 800 m2. sense asfaltar, amb pista de terra i un pou enmig, massa baix pels nins petits, però pareix que sempre està tancat. Davant té una zona ajardinada, molt petita, no serveix per jugar i no se cuida.

La instal·lació elèctrica té l'interruptor dins una caixa de fusta, deteriorada. L'aspecte general ja hem dit que és depriment per una escola, les parets estan despintades, no hi ha un mobiliari que ho faci agra-

dable, al contrari, dona sensació de fred, de buidor. I per més ironia, molt a prop estan les escoles privades religioses del barri, amb lo qual l'estatal sembla, més que mai, la germana pobre del sistema; davora les altres, més grans, més cuidades, s'adivina que la gent del barri deu fer lo possible per dur els seus fills a la privada, per poc que puguin.

No reben material de Delegació, ni medis econòmics. Ja s'ha dit que fa només tres anys que l'Ajun-

tament protegeix l'escola i acudeix al punt quan el director demana ajut, per reparacions, que segons ens va explicar eren molt necessàries, ja que l'edifici encara estava més deteriorat. El material de que disposa és antic i massa usat, només consisteix en taules, seients i alguna estanteria. No hi ha ni gimnàs, ni per supòst equips de laboratori, audiovisuals, etc. que altres col·legis estatals si que en tenen. Fins i tot entre les escoles estatals hi ha un tractament discriminatori, i Delegació fa parts i quarts.

La educación preescolar

Por Javier Sanz del Amo Psicopedagogo

Hace algún tiempo se viene hablando de la educación preescolar desde distintos estamentos y sectores de la población; esto es así porque la educación, sea del nivel que sea, tiene implicaciones sociales, políticas, económicas, profesionales, etc. Con este breve artículo pretendemos sumar nuestra opinión profesional a la de quienes se esfuerzan por mentali-

zar y divulgar, entre los profesionales de la enseñanza y opinión pública en general, la importancia y el alcance que tiene la adecuada atención a esa edad preescolar.

Un sistema escolar que se preocupa por alcanzar un satisfactorio nivel de calidad en la enseñanza, y que los medios que pone a disposición de las instituciones encargadas de llevar

a cabo el proceso educacional sean rentables, deberá, entre otros aspectos proponerse como objetivo prioritario el incluir en su organización funcional la atención educativa de los niños a partir de los 3-4 años de edad.

Si pensamos que una buena parte de nuestros escolares fracasan en sus estudios y que gran parte de estos fracasos pueden ser debidos a una deficiente iniciación a la escolaridad, nos daremos cuenta de que una parte importante de la eficacia del sistema escolar depende de este primer contacto del niño con la escuela.

Según un reciente estudio del Servicio de Inspección Técnica de EGB, del Ministerio de Educación español, durante el curso escolar 1977-78 el 30,95 por ciento de los alumnos no terminó el curso con calificación global positiva en la segunda etapa y se constata que los resultados son cada vez más bajos. Sabemos, desde luego, que las causas que inciden en el fracaso escolar son diversas; de orden escolar, de orden socio-familiar, de trastornos de personalidad del alumno en evolución y de déficit instrumental del alumno. También es claro que casi nunca existe una etiología única sino que las causas se entrelazan profusamente.

En nuestra opinión gran parte de los déficits que se observan en alumnos que cursan su escolaridad con calificaciones insuficientes podrían haberse evitado con una adecuada iniciación a los instrumentales escolares durante sus años preescolares.

Desde el punto de vista psicopedagógico la evolución de los procesos intelectuales, sociales, de comunicación, afectivos y psicomotrices que tienen lugar durante la edad preescolar es de la máxima importancia. Sin duda ninguna un tratamiento conveniente al desarrollo de es-

tos procesos pondrá al niño en mejor situación para hacer frente a la escolarización posterior.

Básicamente las funciones que cumple o debería cumplir la educación preescolar serían las siguientes:

—Atendiendo al proceso de socialización y personalización: la entrada del niño en la escuela, sea a la edad que sea, es una novedad, no sólo desde el punto de vista psicológico general, porque desde entonces pasa de un sistema de conocimientos libremente adquiridos a otro fundado sobre cierto número de reglas de aprendizaje, sino también desde el punto de vista afectivo, porque la escuela implica una separación del medio familiar y de nuevas formas de adaptación social, en razón de la necesaria integración a un nuevo grupo, frecuentemente heterogéneo, distinto del ambiente parental y fraterno.

No existen razones que marquen el límite de entrada a la escuela en los seis años, salvo para determinados aprendizajes aordes con la evolución mental y afectiva de esa edad; las razones de tipo psicológico y pedagógico

están precisamente en lo que debe ser mucho antes cuando el niño incide el contacto con "los otros", para que el egocentrismo inicial de paso a nuevas relaciones sociales con sus iguales, dando así oportunidad al establecimiento de una dialéctica entre el "yo" y los "otros" que enriquecerá la naciente personalidad infantil haciéndole poco a poco más "persona".

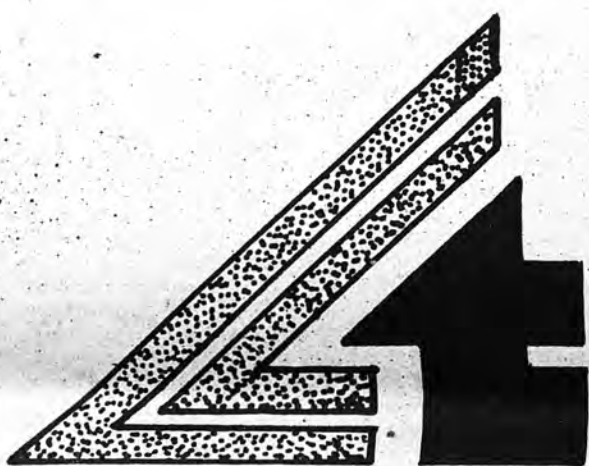
—Adaptación a la realidad: el medio escolar favorecerá que el niño asuma su papel y lugar en el universo. El binomio primitivo "yo-mundo" en el que todo es percibido a través de uno mismo como centro del universo, dará lugar, a través de las múltiples estimulaciones e incidentes del medio escolar, a una concepción más real del mundo. Las opiniones de los demás también cuenta, ya no sólo las limitadas contingencias y en ocasiones sobreprotectoras y poco estimulantes situaciones del medio familiar las que cuentan, sino que el campo de posibilidades se amplía enormemente y consecuentemente el conocimiento de la realidad que le rodea sale fortalecido.

Por otro lado la cuidadosa y especial atención que la escuela pondrá en el desarrollo perceptivo que se está produciendo en el niño en edad preescolar sentará unas sólidas bases para futuros logros intelectuales.

—Proceso de comunicación: Puede decirse, en general, que la escolaridad ha desatendido, un tanto, un aspecto muy importante de la comunicación, nos referimos a la llamada "expresión verbal". Muchas veces, motivadas por la obligatoriedad de cumplir unos programas establecidos desde el momento de iniciar la escolaridad a los seis años, se empieza muy pronto a leer y a escribir, sin atender debidamente la expresión oral, es decir, el "habla" del niño. Cuando tantos escolares leen mal y les etiqueta alegremente de disléxicos, debemos recordar que el niño habla antes de escribir y leer, por lo que una cierta maduración del lenguaje hablado debe preceder a la enseñanza de la lectura.

Por otro lado hay que darse cuenta que muchas veces el lenguaje de la es-

(Continúa en pág. siguiente)

LLIBRERIA TURMEDA

Hi trobareu tot tipus de material escolar i didàctic

Llibres de

- Pedagògia
- Psicologia
- Història
- Llengua
- Literatura

Jocs didàctics

Llibres de text de totes les editorials

C/. BISBE CABANELLES, 7 - A
TEL. 27 08 66
CIUTAT DE MALLORCA

Cuestión muy importante

SANCIONES

Las Delegaciones del Ministerio están enviando cartas a los enseñantes que hicieron huelga convocada por UCSTE a partir del 14 de febrero.

Esta carta dice —en síntesis— que la correspondiente Delegación, en cumplimiento de la Orden Ministerial de 6 de noviembre de 1979, que desarrolla el acuerdo del Consejo de Ministros de 15 de junio de 1979, ha resuelto deducir al interesado equis días de haber, exceptuando el complemento familiar. Y tiene quince días para interponer recurso.

Para empezar, esa Orden Ministerial no ha sido publicada en el "BOE" y, por lo tanto, carece de fuerza jurídica.

Pero hay algo más: los Bancos o Cajas de Ahorro que hacen las retenciones (retienen la cantidad en una cuenta de la Delegación en vez de deducirlo, lo que significa el paso automático al Estado) no obran legalmente, pues, independientemente de que la sanción sea justa o no, el director de la entidad banca-

ria no puede tocar las cuentas de un cliente sin orden judicial o si el Ministerio de Educación —después de utilizar un APREMIO de pago de la sanción y no conseguir que el sancionado la pague— le diese esa orden. (Pero el Ministerio no ha hecho APREMIO de pago a nadie).

Por tanto, se debe presionar a los directores de los Bancos y Cajas de Ahorro para que no retengan nuestro dinero.

En Segovia, se logró que, unos días después de retenido el dinero, se devolviese a los interesados. PERO LA EFICACIA SE REDOBLA SI CADA TRABAJADOR Y TRABAJADORA DE LA ENSEÑANZA ENVIAN UNA CARTA AL DIRECTOR DEL BANCO AMENAZÁNDOLE CON LA DENUNCIA Y CON RETIRAR SU CUENTA.

La primera batalla es lograr que nos quiten el dinero.

La segunda es ganar el contencioso-administrativo sobre el tema.

LA EDUCACION PREESCOLAR (CONTINUACION)

(Viene de pág. anterior)

cela y el de la casa son bastante diferentes, sobre todo en zonas de lenguas autóctonas. Sin referirnos concretamente a estas situaciones de un bilingüismo mal establecido y asumido por el niño, que sería un tema para tratar más ampliamente, sucede que hay casos en los que el niño apenas entiende nada de lo que se dice en la escuela y menos comprende lo que dicen los libros porque la escuela y los libros están muy lejos de los que se habla y de como se habla en su casa.

De aquí la importancia de atender preferentemente en la edad preescolar a la expresión y comprensión oral, lo que será una buena base para la posterior adquisición del lenguaje lecto-escrito.

Muy relacionado con lo anterior está el desarrollar y potenciar la capacidad de "escuchar" y el mantenimiento de la atención. La educación preescolar debe ejercitar esas capacidades, sin las cuales difícilmente será posible acometer una escolaridad satisfac-

toria posterior. Sólo tenemos que entrar en una clase de primeros niveles para advertir la falta de madurez precisa para la labor escolar, la agitación, la falta de atención, incapacidad de inhibición, mínima disposición a la escucha, etc. Seguramente muchos de esos alumnos iniciaron su escolaridad bruscamente a los seis años, sin esa etapa intermedia de adaptación y regulación que debe ser la etapa preescolar.

Proceso motor y psicomotor: Se ha dicho en muchas ocasiones por neurologos, psicólogos, pedagogos... que existe una relación inseparable entre motricidad y psiquismo durante la primera infancia ya que son dos aspectos indisolubles del funcionamiento de una misma organización. También sabemos muy bien que a partir de la segunda infancia, de 3-4 a 7-8 años el proceso de evolución o proceso de desarrollo del sistema nervioso alcanza un ritmo más rápido, entrando en funcionamiento territorios nerviosos aún dormidos (proceso de mie-

linización). Este período coincide con el de los aprendizajes esenciales y el de la integración progresiva al plan social. De aquí precisamente la importancia del conveniente tratamiento educativo en estas edades.

Las adquisiciones que se llevan a cabo en este tiempo son de la máxima importancia en el plano psicomotor. No existe ya la estrechísima relación de los desarrollos motores, afectivos e intelectuales de la primera infancia, sino que aunque siga existiendo una unidad funcional, se observa una diferenciación cada vez mayor entre las diversas funciones motrices, neuromotrices y perceptivo-motrices. Las adquisiciones de que hablamos son en esencia las siguientes:

—La conciencia del propio cuerpo.

—El dominio del equilibrio.

—El control y eficacia de las coordinaciones globales y segmentarias.

—El control de la inhibición voluntaria y la respiración.

—La organización del

esquema corporal.

—La dominancia lateral, derecha e izquierda.

—La correcta interpretación del espacio-temporal que posibilitará una mejor adaptación al mundo exterior.

Comprendemos según lo expuesto que la evolución psicomotora del niño determina, en gran parte, el aprendizaje escolar (lectura, escritura, cálculo...).

Así, por ejemplo, nos damos cuenta de que para poder fijar su atención, el niño debe ser capaz de controlarse, es decir, ser capaz de dominio del propio cuerpo y de lograr la inhibición voluntaria.

Para poder utilizar los medios de expresión gráfica necesita: ver recordar, transcribir en un sentido bien definido de izquierda a derecha, estructurar el espacio..., y todo esto son hábitos motores y psicomotores. Por otro lado la escritura en sí misma es un ejercicio neuromotor. Esto implica la independencia del brazo con relación al hombro, la de la mano respecto del brazo, la independencia de los dedos etc; al mismo tiempo que

es un ejercicio de precisión, de precisión y de coordinación.

Vista la importancia de las adquisiciones psicomotrices en relación a los aprendizajes escolares, parece lógico no dejar su evolución y desarrollo al azar o a la espontánea consecución a través de la actividad del niño, sino que debe ser un campo destacado en la atención a la educación preescolar, a través de la cual se programarán las contingencias necesarias para la óptima adquisición por el niño de estas funciones psicomotoras.

—Elaboración de conceptos, integración de ideas y conocimientos básicos que completen las adquisiciones que el niño lleva a cabo en su medio familiar de forma espontánea y poco reglada.

De la manipulación del material adecuado y de la interacción verbal con el profesor/a irán surgiendo conceptos básicos que serán fácilmente interiorizados por el niño. Los conceptos de grande, pequeño, largo, corto, cerca, lejos, arriba, abajo, delante,

detrás, unidad, dualidad, número, antes, después, más menos, igual, colores, formas, sonidos, analogías, diferencias, clasificación..., la integración de estos conceptos irá dando lugar a ideas cada vez más ajustadas a la realidad que le rodea.

De todo lo expuesto se desprende la conclusión de la conveniencia y necesidad de una adecuada educación desde las etapas tempranas, si existen razones que retrasan la puesta en marcha del proceso educativo hasta los seis años, con el consiguiente peligro de pérdidas instrumentales en el niño, serán debidas a oscuras concepciones económicas y políticas que nada tienen que ver con las aportaciones que nos ofrecen las Ciencias de la Educación.

Ibiza, a 5 de Abril de 1.980

Javier Sanz del Amo
Director del C.N.M.
Ca's Serres
IBIZA

BUTLLETI DE LA CEDEC

UNA RESPUESTA A "TEXT PER A UN DEBAT"

En el darrer número de "Butlletí de la CEDEC" (número 25 de Pissarra) varem publicar es manifest de "Els Marges: Una nació sense Estat, un poble sense llengua?", en torn a ses implicacions socials i polítiques de sa llengua catalana dins sa societat actual. Per un error tècnic omitem es noms dels autors, els volem demanar excuses per s'omissió i alhora publicar-los, son: Joan A. Argenté, Jordi Castellanos, Manuel Jorba, Joaquim Molas, Josep Murgades, Josep M. Nadal, Enric Sullà.

Avui publicam una resposta a compte de Lluís López del Castillo, Joan Martí i Castell, Francesc Vallverdú i Joaquim Viaplana, apareguda a "Nous Horitzons" núm. de Març de 1980 i reproduïda a "Serra d'Or" núm. 247 Abril de 1980, pp. 23-25.

La vella i complexa qüestió de la relació entre ciència i política presenta unes contradiccions que, en bona part, s'han posat en evidència en el famós manifest publicat per la revista "Els Marges" (núm. 15, 1979). D'entrada, és sor-

prenent com un treball tan poc "científic" com aquest —des de les primeres ratlles ens adonem que es tracta d'un manifest polític— hagi estat acollit precisament com a rigurosa investigació científica. Val a dir que els seus redactors han contribuït a donar-ne aquesta imatge: la referència a les "raons científiques" que els han impedit d'analitzar la situació del conjunt del País Catalans (nota de la p. 3); l'ús de conceptes específics de la sociologia i de la sociolingüística; el recurs a certes fórmules conclusives que pressuposen anàlisis prèvis no explicitades, i, sobretot, el to apocalíptic del manifest (per definició, les actituds apocalíptiques són sempre més "idealistes i intel·lectualistes" i resulten difícils de rebatre amb arguments científics, perquè les profecies són a llarg termini), tot plegat predisposa psicològicament al lector a fer confiança als redactors d'"Els Marges" —d'un prestigi professional reconegut— i a compartir-ne els postulats i les conclusions.

Però aquestes raons no

són suficients per a explicar l'extraordinària repercussió que ha tingut el document. La raó fonamental de l'èxit del manifest està justament en el fet d'haver plantejat molt cruament la difícil situació en què es troba la llengua catalana. Ara: el mateix èxit d'aquest text ja és una prova conclouent que el to pessimista que adopten no respon a la realitat. Si no hi hagués un alt grau de sensibilització dins la nostra societat envers aquest problema, el manifest hauria caigut en el buit.

Hi ha altres raons, més conjunturals, que expliquen la bona acollença que ha tingut el document en certs medis intel·lectuals. En efecte, ¿com s'explica que hagin estat tan poques les veus que hagin gosat dir que el postulat inicial del manifest és fals? Perquè afirmar axiomàticament que "la situació del conjunt de la llengua catalana resulta, de molt, força més precària i inquietant avui dia que no pas durant el transcurs del decenni immediatament anterior" és una falsedat tan òbvia que la mateixa repercussió que ha tingut el

document s'ha encarregat de desmentir. Per compartir aquesta afirmació de "Els Marges" hi ha d'haver un sentiment de "mala consciència" ben pròpia de l'intel·lectual, que li faci acceptar o passar per alt el corrent polític que, com a tal, s'enfronta amb els altres projectes en concurrència. No cal dir que es tracta d'una actitud ben legítima, però convenia haver-ho aclarit d'entrada per exigir coherència als intel·lectuals i als polítics que sense acceptar aquesta actitud pretenen de distingir entre l'aspecte "tècnic" i l'aspecte "polític" del manifest.

Partim, doncs, del fet que el document d'"Els Marges" és primordialment un acte polític, i com a tal ha de ser valorat. Això ens estalvia, d'una banda, d'explicar què va significar realment el franquisme des d'un punt de vista sociocultural i lingüístic i fins a quin punt va arribar la descatalanització de la nostra societat, i, de l'altra, ens exempte de fer una crítica puntual de nombrosos errors d'anàlisi i confusions terminològiques que conté

el treball (entre d'altres, l'anàlisi històrica del conflicte lingüístic o expressions confuses com "monolingüisme diglòssic" o "idiolèctes generacionals").

Hem dit que l'aspecte més remarcable del document ha estat precisament la seva repercussió. Es cert que si algun català conscient no sabia que la llengua catalana avui encara és una llengua de segona a la vida pública que l'ensenyament del català no ha cobert encara tota la població escolar i que l'ensenyament en català és francament minoritari; que els mitjans de massa, començant per la televisió, continuen essent vehiculats majoritàriament en castellà i que les resistències a la seva catalanització són ferres; que, en definitiva, el català continua essent, amb l'Estatut ja aprovat, una llengua discriminada, demostrant un tal grau d'ignorància o d'indiferència que no creiem que el manifest tot sol li pugui fer obrir els ulls. Ara: en aquest cas, la redacció d'"Els Marges" pot sentir-se amb raó satisfeta.

La situació discriminatòria en què es troba la llengua catalana exigeix una decisió política de normalització lingüística per part del parlament de Catalunya i del govern de la Generalitat. El català ha de ser realment la LENGUA PROPIA DE CATALUNYA i de tots els Països Catalans, i això en termes jurídics vol dir arribar a ser la LENGUA OFICIAL TERRITORIAL. Això en aquests moments no es pot realitzar, però és un objectiu irrenunciable i no es pot diluir irresponsablement en tàctiques dilatorias. Ja des d'ara no podem acceptar una COOFICIALITAT LINGÜÍSTICA que no estigui en funció de la plena

normalització del català. Per això nosaltres entenem la cooficialitat prevista a l'"Estatut" com una situació transitòria en què el català ha d'anar ocupant gradualment les posicions de LENGUA PROPIA del país, i el castellà —no sols per imperatius constitucionals, sinó com a llengua habitual d'una bona part dels catalans de naixença o d'immigració— ha de tenir un estatut jurídic de LENGUA COOFICIAL.

Com es pot desenvolupar i portar a terme aquesta política lingüística? Estem d'acord amb els redactors d'"Els Marges" que "el ple restabliment de la llengua catalana i la seva igualtat equiparació funcional i ideològica amb l'espanyol no tan sols ha de resultar de la prèvia i imprescindible creació d'uns marcs institucionals polítics i culturals que permetin l'autorealització lingüística, sinó també de la mateixa capacitat de resposta de la societat catalana per precipitar una dinàmica autòctona d'expressió lingüístico-cultural" (p. 8). Però a l'hora de traduir aquestes premisses en termes de política es limiten a desqualificar tots els projectes polítics que avui es donen a Catalunya, especialment el de reconstrucció nacional en el progrés —en què coincideixen socialistes, comunistes i altres sectors progressistes—, en nom d'un nacionalisme radical sense explicar. En contra d'aquesta posició volem fer les remarques següents:

a) El marc institucional, polític i cultural que contempla l'Estatut d'Autonomia ofereix moltes possibilitats per a la normalització lingüística, si sabem explotar-les amb audàcia i aplicar-les amb fermesa. L'article tercer conté les línies gene-

(Segueix a pàgs. 8 i 9)

Informacions breus

1 PRIMER SYMPOSIUM SOBRE L'ENSENYAMENT DEL CATALA A NO CATALANOPARLANTS.

Patrocinat per la Universitat de Barcelona i per la Conselleria d'Ensenyament i Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Organitzat per l'Escola Universitària de Mestres d'Osona.

Vic, 8 a 10 d'Abril de 1981.

A n'es comitè assessor hi figura un representant des Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Mallorca, n'Isidor Mari.

Per a obtenir un full d'informació i d'inscripció, adreçau-vos a De-

partament de Filologia Catalana, Facultat de Filosofia i Lletres, Son Malferrit, Palma o a Obra Cultural Balear C. Impremta I pral, Palma. Tel. 223299.

Si qualcú està interessat a tractar s'aportació de ses nostres Illes a aquest Symposium ja sap que pot utilitzar aquestes pàgines per a qualsevol crida o escrit.

2 CURSOS D'ESTIU DE CATALA A MALLORCA.

Organitzats per: Càtedra "Ramón Llull", Universitat de Barcelona, Estudi General Lul·lià.

Lloc: La Porciúncula.

Dates: del 30 de Juny al 18 de Juliol de 1980.

Hi haurà un curs de Llengua i Cultura Catalanes a nivell de COU i de Professors d'EGB i un altre de Filologia de nivell universitari.

L'import de la matrícula per a les setmanes és de 4.000 pessetes. Hi ha possibilitats de muntar un servei de guarderia infantil.

Per a més informació i inscripció: Secretaria del cursos (Estudi General Lul·lià) C. Sant Roc 4, Palma de Mallorca

UNA RESPOSTA A "TEXT PER A UN DEBAT"

(Ve de pàg. 7)

als d'una política lingüística democràtica per a la plena normalització lingüística del català.

b) Per impulsar la "capacitat de resposta de la societat catalana" cal fer participar a la classe treballadora, totes les classes populars, en un projecte de reconstrucció nacional que tenguí en compte els seus interessos. Qui no ha comprès, a la segona meitat del segle XX, que la lluita per les llibertats nacionals no pot deslligar-se de la lluita per les reivindicacions populars i per un nou model de societat, demostra una insensibilitat pels fenòmens socials que el desautoritza com a sociòleg i com a pensador polític.

c) Finalment, i entrant en un punt concret, rebutjar el decret d'incorporació del català al sistema educatiu de Catalunya amb l'argument segons el qual, mentre no disposem de MASS MEDIA "contribueix a fomentar i a ratificar la progressiva conversió del català en llengua morta" (p. 9) és un recurs idealista que només pot ser útil als enemics de la normalització lingüística. En efecte, l'única resposta positiva a les deficiències del decret —i les deficiències encara més escandaloses en el camp de les comunicacions de massa— és exigir-ne el com-

pliment i el desenvolupament amb tota l'energia necessària, al mateix temps que es reclamen els altres objectius, no pas plantejant el dilema "o tot o res".

Totes les crítiques que hem fet fins ara, però afecten qüestions menors si les comparem a la que cal fer a la qüestió immigratòria. En efecte, el plantejament que els redactors d'"Els Marges" donen al tema de la immigració no sols conté errors seriosos sinó que en alguns punts és xovinista.

En primer lloc, és fals que la societat catalana es trobi "escindida en dos grans grups més que diferents entre si" (p. 11). Afirmar això és tenir una visió molt superficial de la nostra societat, perquè la hipotètica línia divisòria entre aquests "dos grups" no existeix, excepte que ens moquem en un pla molt abstracte: no hi ha cap "escissió" entre les categories nadius/immigrants (on es col·loquen els fills dels immigrants?) i el nadius castellanoparlants?, ni tan sols entre catalanoparlants/castellanoparlants (quin nivell d'ús s'accepta per a la pura "ètnica"? són només catalans els qui parlen un català escaient?). De fet, actualment dins la nostra societat només hi ha un "estruct" clarament distint des d'un punt de vista lingüístic: és

la minoria monolingüe dels castellanoparlants, que no entenen el català i que constitueixen prop de 20 per cent de la població, però es tracta d'un sector més aviat inestable socialment, integrat sobretot per immigrants recents i per població no activa. L'existència d'aquest estrat demana uns ritmes adequats, graduals per a la recatalanització del país, però no es posa qüestió els drets nacionals de Catalunya.

En segon lloc, la hipòtesi de "Els Marges" —que té unes certes coincidències amb la concepció "binacional" de la societat catalana que postulen els neolerruixistes— és una idea perillosa que des d'una òptica nacional hem de rebutjar resolutament. Presentar la immigració com un bloc —prescindint de les diferències de classe, molt més decisives a l'hora d'estratificar la societat catalana— condueix a considerar-la com una "cinquena columna" en comptes de considerar-la com una aliada necessària per a la reconstrucció nacional. En el fons, en aquesta visió hi ha una idealització de Catalunya que intenta amagar el problema real a què hem fet referència més amunt: el problema és —insistim-hi la confrontació política entre diferents projectes de reconstrucció nacional, un dels quals és el que impulsen les classes populars ca-

litanes, que no coincideix, evidentment, amb el que defensem "Els Marges". Ara: el projecte de reconstrucció nacional propugnat per les classes populars no es desenten pas de la gradual catalanització del nostre país, com insinuen els autors del document, sinó tot al contrari: malgrat les contradiccions que comporta un procés d'aquestes característiques, conté un propòsit clar de RECATALANITZACIÓ dels que avui ja són catalanoparlants, però encara no són capaços d'usar el català en tots els seus nivells; i de catalanització dels qui encara són ex-

clusivament castellanoparlants, sense que això impliqui la renúncia a la seva llengua i a les seves modalitats culturals.

En tercer lloc, la manca de comprensió del fenomen de descatalanització operat sota el franquisme comporta una valoració negativa de la gradualitat en el procés de normalització lingüística, gradualitat que en alguns moments el manifest accepta i en altres rebutja. Una prova d'aquesta incomprensió és la crítica ideològica que els redactors d'"Els Marges" fan de l'expressió "Ciutadans de Catalunya". Per cert posada en circula-

ció per l'Assemblea de Catalunya i no pas pel president Tarradellas. Reconeixement que l'expressió té una dosi d'"anormalitat" (però és que la societat catalana pot presentar-se com a "normal"?), hi remarquem un aspecte positiu, en indicar un "primer grau" cap a la plena ciutadania. Sentir-se avui "ciutadà de Catalunya" és, en la majoria de casos, acceptar el procés de reconstrucció nacional, participar-hi i, en definitiva, començar a assumir els objectius de la plena normalització lingüística i cultural, objectius que, partint de la situació actual, no es poden

assolir amb "mesures expeditives", que serien no sols antidemocràtiques sinó contraproduents. (Un argument marginal i favorable també a l'expressió, l'hem sentit en alguns partidaris de la immediata unitat política del Paísos Catalans: catalans ho serem tots; ciutadans de Catalunya només els del Principat).

Podríem fer encara, altres crítiques al document d'"Els Marges" —per exemple, sobre el judici populista que dediquem indiscriminadament a tots els polítics catalans, en to de displicència que ens ha fet enyorar la ponderació d'un Carles Riba en el seu suggeriment polític i intel·lectual (1972) però ja hem apuntat les principals. No voldríem, tanmateix, acabar sense intentar algunes respostes a les preguntes que formulen "amb un to malèvol i amarg" (p. 13), perquè creiem que no es poden deixar com estan.

Primerament, cal respondre afirmativament a la primera pregunta (si "es aquesta segona meitat del segle II" és possible "d'aconseguir que perduri i es desenvolupi la llengua i, per tant, la cultura, d'una nació mancada d'estat. No hi ha cap dels indicis que "Els Marges" adueixem com a "evidències" que ens demostra una involució real en el procés de normalització. El fla-

mencs tampoc no tenen Estat i han avançat molt durant els últims trenta anys. És cert que aquest model no el podem presentar com a definitiu per al cas català, ja que nosaltres concebem l'autonomia com un primer pas en el procés d'autodeterminació: només amb una organització federal es poden delimitar clarament les competències entre l'administració central i la nacional. En aquest sentit, fórmules com la iugoslava o la suïssa demostren que un conflicte lingüístic es pot resoldre sense recórrer a la independència.

Segonament, cal respondre que existeixen encara mecanismes socials per "integrar una part de la població que (...) no ha assumit encara la realitat nacional catalana" i que aquests mecanismes han funcionat i continuen funcionant dins els ambients populars: D'altra banda, l'Estatut d'Autonomia té un ampli ventall de possibilitats per contribuir a aquesta catalanització.

Tercerament, cal respondre que si l'escola i els mitjans de comunicació són necessaris per a l'"autointegració conscient", prèvia a això és la mobilització de tot el poble català, de naixença o d'immigració, a participar

en el procés de reconstrucció nacional. Si a cada dificultat ens descoratgem, si a cada derrota en retirem, la lluita s'afeblirà. Ens trobem com en una guerra de posicions, i no podem guanyar les següents sense consolidar les primeres. Les "posicions" TV i ràdio són objectius difícils, però no pas inassolibles; allò que no podem fer, però, és desentendre'ns de les "posicions" escola, instituts, centres de FP, etcètera, perquè la TV i la Ràdio en semblen inexplugnables.

Les respostes anteriors ja donen per contestada la darrera qüestió plantejada per "Els Marges": perquè creiem que el poble català pot assolir uns "suports polítics efectius" i pot engagar "una vida pública autènticament catalana a tots els nivells", perquè tenim fe en aquest poble i en la seva lluita, perquè hem optat clarament per la reconstrucció nacional en el progrés, referem la nostra voluntat per impedir que les profecies apocalíptiques, vinguin d'on vinguin, es compleixin.

Lluís López del Castillo
Joan Martí i Castell
Francesc Vallderu
i Joaquim Viaplana

FITXA DE DIDACTICA/

(Per cortesia de Butlletí Interior dels seminaris de la DEC - Omnium Cultural -, núms 119-120, Juny - Juliol 1977)

Aspectes que cal considerar a l'hora de fer la programació del 1r. curs d'E.G.B. per a nens castellanoparlants

Seminari dels Nou Barris

Aquestes observacions sobre la didàctica del català per a nens castellanoparlants han estat fetes a partir d'una experiència realitzada a 1r. de bàsica. És el primer any que fan català. La classe és de més de 40 nens i nenes i les característiques corresponen a les generals que presenta la canalla d'un primer curs d'EGB a l'escola estatal que no s'hagi plantejat un nou tipus d'ensenyament, fet que es produeix a la majoria d'escoles:

- No tenen cap hàbit adquirit i tampoc n'és la preocupació del mestre.
- Els aspectes referents a la comprensió i a l'expressió oral en la seva pròpia llengua estan molt disminuïts.
- En canvi, la preocupació fonamental del curs és que sàpiguen copiar i que facin comptes.
- Aquesta situació dificulta moltíssim l'aprenentatge del català, encara que d'altra banda i des-

graciadament tenim l'avantatge que en ser una classe totalment diferent el nen s'hi troba bé i la desitja per damunt de les altres.

Un dels problemes fonamentals a l'hora de programar és la falta d'un treball en equip amb els mestres per valorar els continguts que s'han de donar als nens. La classe de català hauria d'ésser un esglaó més del conjunt de tota l'escala, no un afegit o un món totalment al marge com passa ara en gairebé tots els casos.

D'aquesta experiència de programació en podem treure uns OBJECTIUS que creiem que són els que s'han d'aconseguir i hem de buscar el MÈTODE més adequat per dur-los a terme. Aquest estarà condicionat pel tipus d'escola, el grup-classe, i per la programació global del curs i de l'escola d'acord amb l'equip de mestres en el cas ideal que això fos així.

OBJECTIUS

1. Aconseguir des del primer moment una bona predisposició per part dels nens pel que fa al català.

Si una cosa cal vetllar especialment és que el nen castellanoparlant s'interessi des del primer dia per la classe de català. És aquest un aspecte fonamental. No podem permetre que una "assinatura" que, a més, no és al programa sigui bandejada pels nens. Tot això només depèn de nosaltres som capaços de motivar aquest nen de primer que està molt predisposat a tot allò que li resulta agradable.

Només tindrem una predisposició per part d'aquella canalla si aconseguim unes classes Dinàmiques Entretingudes Asequibles al nen Creatives.

Dinàmiques: Cal presentar els centres d'interès d'una manera variada. No podem, per exemple, fer servir sempre el franel·lograf a l'hora d'explicar el lèxic o utilitzar el mateix sistema quan fan el treball personal...

Entretingudes: No poden ser unes classes avorrides. Aquest aspecte va molt lligat amb l'aferior. Una classe dinàmica és sinònim, en aquest cas, d'entretinguda. Si notem un símptoma de cansament a la classe cal veure com se soluciona immediatament. Això vol dir que allò que tenim programat per una sessió ha d'ésser flexible; les circumstàncies de la classe en un moment determinat ho poden fer variar.

Asequibles al nen: Ens podem trobar que els nens per la seva formació deficiet o per d'altres causes no dominin conceptes que són molt freqüents i que ja els haurien d'haver assimilats. Això cal tenir-ho molt en compte a cada centre d'interès. No podem donar al nen un vocabulari català que no domina en castellà. Per exemple, si parlem de girar cap a la dreta per fer una dansa, vol dir que el nen ha de tenir ben clar aquest concepte espacial. Crec que és un fet positiu aclarir amb exercicis adequats aquestes situacions, fent-ho, evidentment, en català.

Creatives: La nostra obligació és d'anar introduint tants recursos com puguem perquè el nen es vagi adonant de les moltes possibilitats que té una mateixa cosa. Per exemple, una cançó ens pot servir per mirar-la, per jugar, per treballar el ritme...

2. Fer que allò que ensenyem als nens ho puguin fer servir ben sovint, en força situacions de la seva vida.

Les coses que fem a classe de català han de tenir com més utilitat pràctica millor. Això fa que el nen tingui molt més interès a utilitzar fora de la classe allò que aprèn. Aquest aspecte s'ha de considerar molt quan fem la programació de qualsevol centre d'interès. Hem de motivar el nen perquè allò que fem a classe sigui capaç d'anar-ho adaptant a la seva vida, que li resulti familiar, perquè li serveixi per jugar, per cantar o per ensenyar català a casa seva.

3. Assegurar un nivell elemental de comprensió i motivar el nen de cara a l'expressió oral.

L'objectiu bàsic a nivell d'idioma és que el nen adquireixi un nivell elemental de comprensió oral. Aquest nivell elemental es podria concretar en

Una predisposició del nen davant del català Comprensió del context

Predisposició del nen davant del català: Hem d'aconseguir que el nen acostumi l'oida i els òrgans corresponents al català. Cal donar una gran confiança al nen i ja des del primer moment nosaltres sempre hem de parlar català a la classe. Hem de fer-ho tot en català. No cal dir, pensant que ha d'ésser un català bàsic i que els nens de primer ho entendran molt més per la fiestra manera de gesticular, de moure les mans, de l'actitud amb què ho fem, que no pas pel contingut semàntic del missatge que transmetem.

Comprensió del context: No hem de pretendre mai que els nens entenguin tot allò que expliquem; hem de pensar que ells són capaços d'agafar un contingut general propi del context. Si els expliquem "que ara anirem a jugar al pati i que hem de sortir de la classe" no cal que pensem si ja hem treballat aquest lèxic i aquestes estructures o no, això correspon a un altre treball dins la classe. Nosaltres podem donar uns ordres ben clars i el nen pel context general les entendrà perfectament. Cal, però, que no ens apartem mai del vocabulari bàsic.

4. Fer conscient al nen d'una sèrie de trets fonètics que són propis del català.

El nen s'adona de seguida que en català hi ha tota una sèrie de característiques a nivell fonètic que el diferencien del castellà. Això queda pales ben aviat: fa esforços per pronunciar la vocal neutra, escurça les paraules quan les vol catalanitzar, vol pronunciar la ssonora, sovint catalanitzar també el seu nom tant a nivell oral com a nivell escrit. En un primer nivell no ens ha de passar pel cap ni corregir-los ni intentar que agafin uns sons que els costen molt, cal iniciar únicament uns exercicis gimnàstics que permetin al nen col·locar els òrgans corresponents de forma adient per pronunciar els sons que el castellà no té:

MÈTODE

El mètode que utilitzo i utilitzem un grup de treball del Seminari de "Nou Barris" passa pels quatre punts següents:

1. Introducció d'un lèxic molt pròxim al nen.
2. Treball de fonètica a partir d'uns textos molt curts perquè el nen se'l pugui aprendre gairebé de memòria.
3. Treball d'unes estructures a nivell de comprensió oral. Aquestes estructures les podem treure del text.
4. Fàcilment dels tres aspectes anteriors amb CANçons, JOCS, CONTEs, EXPRESSIÓ PLÀSTICA. Aquest és l'apartat més important per a primer nivell.
5. Treball personal.

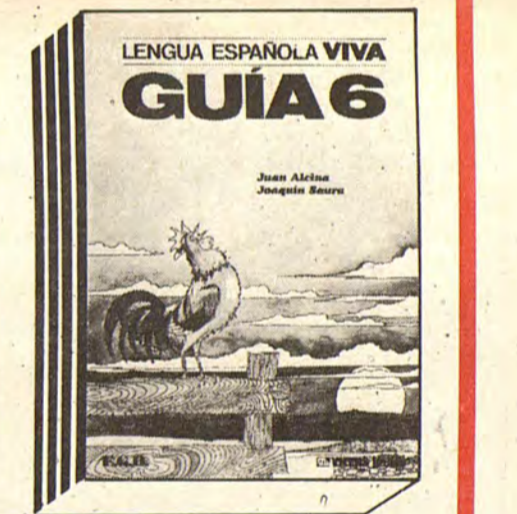
Aquests punts formen El Centre d'Interès corresponent. Els Centres d'Interès tenen una durada de quatre hores en sessions de mitja hora cada una. Fora ideal, però, que el dia que s'ha de fer el treball personal es comptés amb una hora senzilla per no deixar el treball a mitges. Cal considerar que en ser una classe totalment oral els nens només poden fixar l'atenció durant un quart d'hora, més o menys, això s'ha de tenir molt en compte de cara a preparar les classes, pensem que s'ha d'intercalar la part de llengua pròpiament dita, amb la part d'animació.

AVIS

L'Obra Cultural Balear prega a tots els enenyants que hagin rebut l'enquesta sobre el català a Mallorca, l'omplin i l'enviïn aviat al local del STEI, per facilitar la tasca als enquestadors.

lengua VIVA

Un gran paso adelante en la enseñanza del lenguaje en E.G.B.

La serie LENGUA-VIVA ofrece los medios más prácticos y adecuados, estructurados gradualmente, para el dominio de la expresión oral y de la redacción.

Sus GUÍAS DIDÁCTICAS constituyen un material único en objetivos, sugerencias, ampliación de actividades, soluciones y evaluaciones.

Información y Promoción:
ARQUIMEDES RICARDO AVILA
C/. Juan Crespí, 15 - 3.º - Tel. 23 01 25
PALMA DE MALLORCA

editorial Vicens-Básica s.a.
avda. de sarrià, 132 • tel. 203 44 00 • barcelona -17

EL ESTATUTO DE CENTROS (EN COMICS)

¡MIRA, MIRA, TIA!
AGUÍ LO PONE...

POR FIN,
PARECE QUE LA
DEMOCRACIA
VA A DARNOS
ALGO MAS
QUE
PALABRAS

Los padres y tutores
derecho a elegir el tipo
educación que deseen pa
sus hijos o pupilos y
reciban dentro del sis
tivo la educación y la
nza conforme a mis co
siciones religiosas y fi
sóficas, a cuyo afect
podrán escoger el
docente cuyo idear
mejor se acomode
convicciones.
2º El Estado medi
... (pendiente
vaca

AHORA PODEMOS MANDAR
A LOS HIJOS A LOS
PADRES DIOCLECIANOS

¡BAH!
¡Y ANTES!...

CON SOLTAR
CINCO "VERDES"
AL MES POR
CADA UNO
....

¡NO! TONTA
AHORA TÚ ELIGES
EL COLEGIO QUE
TE DÉ LA GANA.
Y EL GOBIERNO
TE PAGA LO QUE
CUESTE, CON
UNA BECA.
¿TE IMAGINAS
A NUESTRO JUANI
GANÁNDOLE EN
LA ESCUELA AL
HIJO DE
"DON JOSÉ"

PUES PARA EL AÑO QUE VIENE
LOS SACO DEL "CARRERO BLANCO"

... ¿TÚ CREES, QUE LA NIÑA DE FELI
NO TIENE
CLASE?

EL PROFESOR DE 3º TUVO UN
ACCIDENTE HACE DOS MESES,
Y TODAYÍA NO HAN PUESTO
UN SUSTITUTO

¡NADA! MAÑANA,
MISMO SALES A LA
CALLE A MATRICU-
LARLOS EN UN
COLEGIO,
PERO...

... DE LOS DE
A 5.000 Ptas
¡PARRIBA!

Rogelio - 80

ASÍ ES QUE SOLO QUEDAN ALGUNAS PLAZAS QUE RESERVAMOS PARA LOS HERMAUTOS O PRIMITOS DE LOS QUE YA ESTÁN EN EL COLEGIO.

USTED COMPRENDERÁ QUE EN ESTOS DÍAS DE CRISIS Y TURBULENCIAS TAN FUERTES, MANTENER UNIDA LA FAMILIA ES UNA TAREA FUNDAMENTAL PARA QUIENES, EN LA FE DEL.

BLON DE ANI

EXCURSION A PORTUGAL.
ALONSO
BENITE
MIGUEL
RODRIGO
ALVARO
SANCHEZ
DE LUJO
COVISA
SUAREZ
PINAR.
SOLIS.
MARTIN

matriculas

C. HISPANO BRITANICO

ANTE LA GRAN DEMANDA DE PUESTOS TRAS EL RECONO CIMIENTO DE LA LIBERTAD DE ENSEÑANZA, NOS VEMOS OBLIGADOS A ESTABLECER UNOS CRITERIOS PARA LA MATRICULACION:

- 1.- Familiares que ya han estudiado en el centro
- 2.- Dominio del ingles en el ambiente familiar y viable
- 3.- Premio

ses de itarra

MIRA, YA ESTAMOS A 4 DE OCTUBRE Y ESA GENTE NO DAN CONTESTACION, ASI ES QUE MAÑANA ME PRESENTO EN EL COLEGIO NACIONAL, NO VAYA A SER QUE LLEQUE TARDE, Y LUEGO NO LOS ADMITAN.

SI VIERAS LO CONTENTO QUE ESTÁ LUISITO CON SU CARTERA NUEVA...

MIRE, ESTE AÑO NOS HAN QUITADO UNA MAESTRA, Y LOS NIÑOS HAN AUMENTADO, Y NO VAMOS A DEJAR A LOS CHICOS DE 8º SIN PROFESOR.

USTED COMPRENDERÁ EL MINISTERIO DICE QUE NO HAY DINERO Y...

¡YA COMPRENDO, YA!

"LIBERTAD DE ENSEÑANZA" ES QUITARLE EL PREESOLAR A MI LUISITO PARA QUE EL HIJO DE DON JOSE, ESTUDIE EN LOS DIÓCLECIANOS CON BECA.

BUENO! EL HIJO DE DON JOSE y... el DEL MINISTRO, y... LOS TUYOS, ME IMAGINO.

¡ANDA, "DEMOCRATA"! QUE LA PROXIMA VEZ, TE VA A VOTAR TU MADRE.

La conquesta de Mallorca a través de les cròniques (1)

Per Tomeu Calafell

Els textos que hem triat, hem procurat que fossin senzills i bons d'entendre.

Per ventura ens hem estès un poc massa, però creim que aquesta amplitud donada a les Cròniques, pot quedar justificada per la importància d'aquestes dins la literatura medieval catalana, i també per la manca de textos històrics en una selecció literària destinada a la darrera etapa de l'E.G.B.

Es un fet massa comprovat que qualsevol text històric, és capaç de despertar un interès molt més fort dins el nin o l'adolescent; simplement perquè té una acció molt més viva i dinàmica.

De les quatre grans Cròniques hem escollit aquells fragments que poguessin tenir una especial significació per a nosaltres, és a dir, especialment referits a Les Illes.

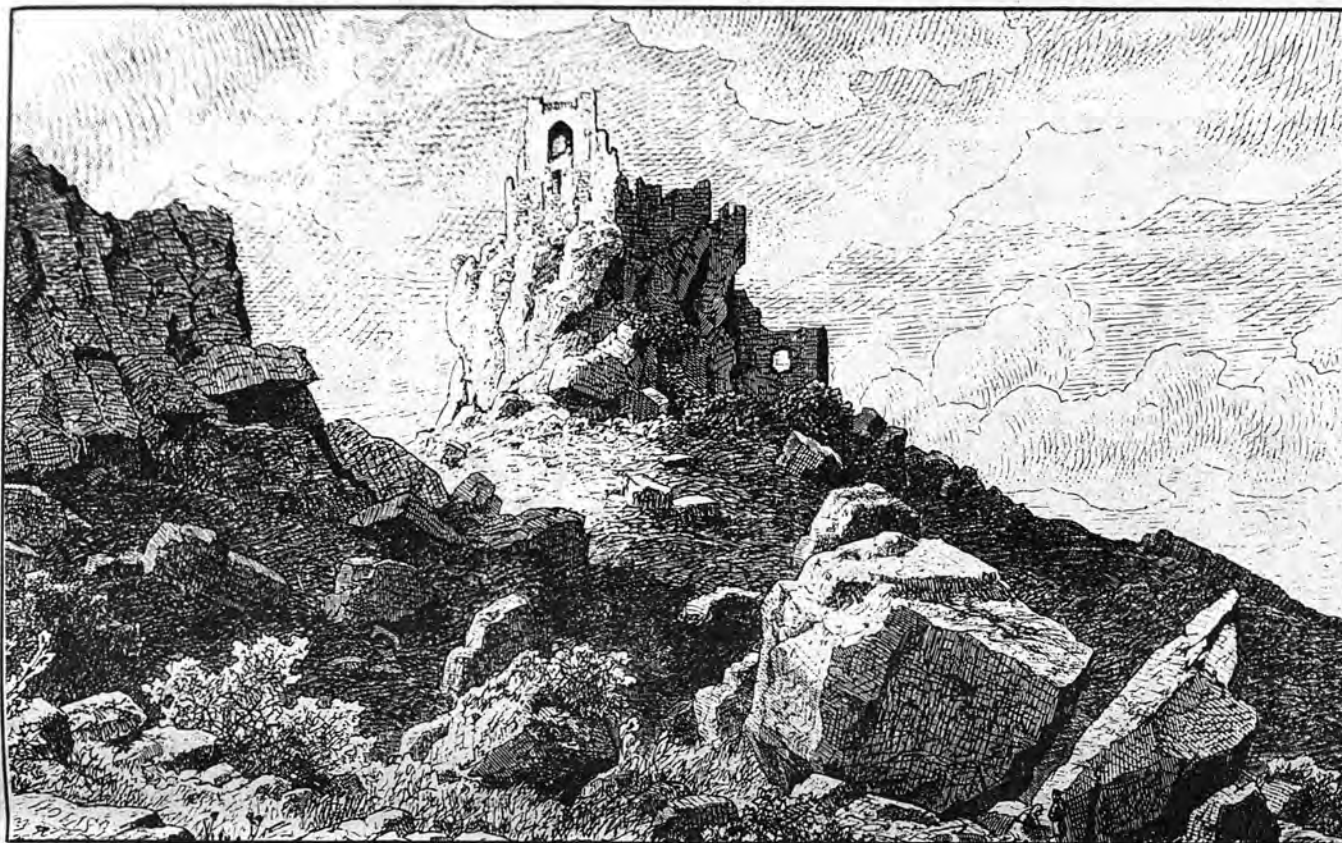
Començam per la "Conquesta de Mallorca", ja que aquesta és el pilar central i bàsic sobre el qual s'hi assenta la nostra llengua i cultura. Li dedicam la part més extensa dels comentaris. Ens remuntam al famós sopar de Tarragona, on fou decidida la conquesta de Mallorca per Jaume el Conqueridor. Seguidament s'esdevenen altres fragments narratius, com són: el desembarc a Santa Ponça, l'assalt a la ciutat, la fuita dels sarraïns a les muntanyes; i acabam amb el passatge, tan entranyable, de la despedida del rei En Jaume.

Hem de dir que, si bé els textos que hem anomenat són fragments, i representen distints moments de la conquesta, hem procurat de tal manera entreteixir-los, que ens donin una visió unitària d'aquesta part de la Història de Mallorca. Per aqueix motiu hem juntat alguns passatges de les Cròniques de Jaume I i de Bernat Desclot. I que són els dos que més ens parlen de la Conquesta de Mallorca. El fet de tenir-los junts, també ens serveix per poder-los comparar i veure les seves diferències i semblances.

Per tal que no ens quedàs un tipus de comentari eixut, hi hem inserit alguna llegenda de la Conquesta de Mallorca i algun poema. La llegenda per referir-nos a tota la nostra tradició popular. El poema per donar-nos a conèixer una visió més actualitzada d'aquell fet tan important. Mesclant ambdós realitat històrica amb fantasia i element meravellós.

Tot això pel que respecte a les cròniques de Jaume I i Bernat Desclot.

En quant a les cròniques de Ramon Muntaner i Pere el Cerimoniós, ens referim a elles per separat, per tal d'adequar-nos a aquells fragments que són més característics dins tota la seva obra. De Ramon Muntaner tenim el fragment de la coronació de Jaume II (fill de Jaume I) i la conquesta de Menorca. De Pere el Cerimoniós, uns fragments referits a les

Il·lustració tinguda amb el rei Jaume III de Mallorca.

D'aquesta manera creim que s'han pogut lligar aquells texts de les Cròniques que tenen una relació més directa amb la Conquesta i successius esdeveniments. Com també els tres reis més importants del regne de Mallorca

Abans dels comentaris hi ha una introducció general a les Cròniques que ens permetrà tenir una visió més o menys ampla d'aquestes, dels fets que contenen i dels seus probables autors.

Ja per acabar, direm que tot aquest material, i que sense dubte es pot millorar, ens podrà servir de molt a les escoles sempre que li donem un caire actual i viu.

Recordem que dins la història, l'aspecte vivencial és important.

LES CRONIKES

¿Qui no ha sentit parlar, al menys alguna vegada dins la seva vida, d'una crònica? I de les cròniques catalanes? Encara que així sigui, sempre hi ha alguns punts que no estan del tot clars. Això és el que intentem fer ara en aquestes retxes.

En primer lloc, què és i que representa una crònica? Comencem dient que és un text històric; ara bé, no un text històric en el sentit que ho pugui ésser un manual d'història actual que tots coneixem.

La crònica és la forma més simple de la historiografia. Representa la tendència més natural i instintiva a deixar reflexats, de manera fidel, els fets més importants de la vida d'una nació. Va a ser una conservació dels documents per tal de donar-los una perpetuïtat, és a dir, perquè els pu-

guin conèixer altres gents d'altres temps posteriors.

ON ES GUARDAVEN AQUESTS DOCUMENTS?

Estaven guardats a les cancelleries, i que en l'enguatge dels nostres dies vendrien a ésser "Les Corts"

La crònica és, per tant, una de les primeres manifestacions literàries d'un poble o nació; però també hi ha uns altres tipus de manifestació, que ajuda, al mateix temps, a fer més atractiva una crònica. Aquesta és la que anomenam poesia èpica, i que constitueix un dels primers gèneres de la literatura d'un poble.

Aquesta poesia èpica i heroica, que conta els fets llegendaris, estava escrita en vers, i solia ésser recitada de viva veu, de memòria, per uns narradors de gesters anomenats

JOGLARS

Als orígens dels pobles civilitzats, la poesia i la història es troben unides formant un tot. Tots coneixem, per exemple, per citar-ne algun, el poema castellà "Mío Cid". També n'hi ha d'altres d'aquest tipus a països estrangers, com el poe-

ma francès "Chanson de Roland". En aquests poemes llegenda i història, estan totalment entremesclades.

Però resulta que als Països Catalans sols ens ha perdurat, com a forma d'historiografia primitiva, la crònica rònega o la crònica amb elements èpics i llegendaris. De l'èpica no en sabem res.

¿Quan apareixen les més antigues mostres de textos històrics? Es quasi bé al final del segle XIII quan en trobam alguns.

Entre ells hem de citar

una traducció de la crònica en llatí "De rebus Hispaniae", La Crònica d'Espanya", i una altra que duu per títol "Gesta Comitum Barcinonensium", "Crònica dels comtes de Barcelona". En aquesta darrera hi trobam ja mesclats molts d'elements llegendaris i trossos de textos versificats en prosa.

UNA CRONICA és per tant com una EPOPEIA, però amb més respecte a la veritat, ja que no té tants d'elements meravellosos i fantàstics.

LA CRONICA DE JAUME I O LLIBRE DELS FEYTS

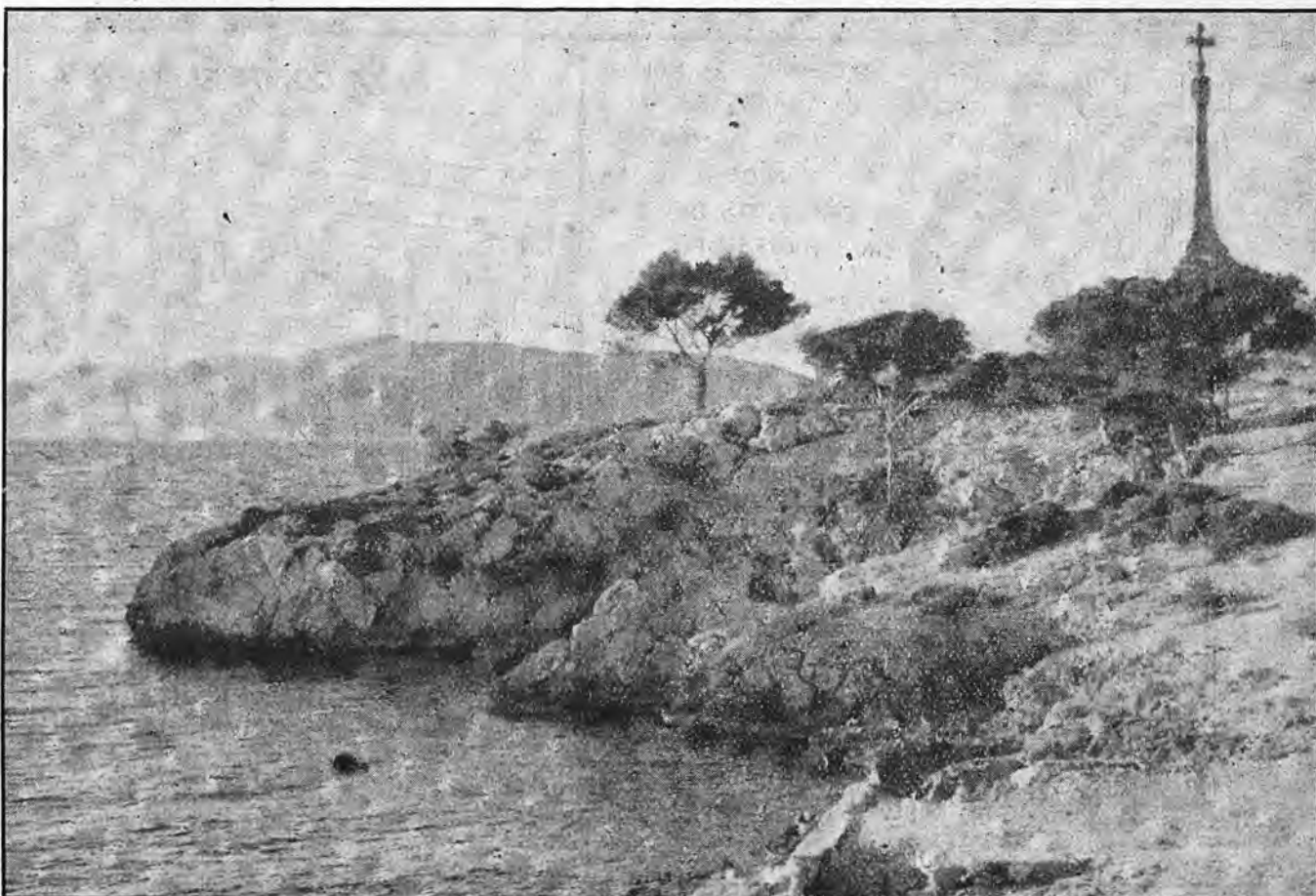
Aquesta crònica narra els fets més importants de la vida del rei En Jaume, El Conqueridor, des del seu naixement l'any 1.207 fins a la seva mort, l'any 1.276.

¿Qui va ésser l'autor d'aquest llibre? Veim, en primer lloc, que està escrit en primera persona plural, la qual cosa ens diu que es tracta d'una autobiografia (o sigui, de la vida del rei contada per ell mateix). I això ens fa suposar que, quasi amb tota seguretat, foub redactada pel mateix rei, o, al menys, la va dictar o dirigir als seus auxiliars.

Com està dividit el llibre? quines parts compren? En aquesta crònica no hi trobam una divisió clara del llibre en capítols com a altres cròniques; però degut a les conquestes i a altres esdeveniments de la vida del rei, l'obra es pot dividir en cinc parts:

1. Infància del rei
2. Conquesta de Mallorca

(Continúa a pàg. següent)

La conquesta de Mallorca a través de les cròniques (1)

(Ve de pàg. anterior)

3. Conquesta de València
4. Conquesta de Murcia
5. Darrers anys del seu regnat.

—¿En quina època fou escrita la Crònica i quina era la seva finalitat?

La gran majoria dels entesos creuen que va esser escrita en dos moments del regnat de Jaume I, compresos entre els anys 1.244 i 1.274, quasi al final del seu regnat, sobretot la darrera part del llibre.

El fet que fos escrita cap als darrers anys de la seva vida, ens fa veure més clarament que la Crònica tenia com a finalitat servir com a llibre de text en l'educació dels infants reials (intenció didàctica).

—¿Quines foren les fonts o els orígens d'aquesta Crònica?

Aquest aire de novel·la que trobam a mesura que anam llegint el llibre, fa pensar que l'autor va utilitzar una o més cançons de gesta prosificades, o sia, aquelles cançons que anaven cantant els joglars, pels carrers i places, pregonant les heroicitats i grandeses dels herois (en veurem algunes mostres més endavant).

Es tracta, en realitat, de poemes narratius, populars de caràcter històric. Hi ha també, sense dubte, documents i possiblement algun text històric ja existent.

Aquesta mescla d'èpica (elements fantàstics i legendaris) i d'història són els que constitueixen la Crònica de Jaume I. Quins són els temes que destaquen? Hem de citar la CONQUESTA DE MALLORCA, el SETGE DE VALENCIA, les relacions amb CASTELLA i les intrigues familiars dels darrers anys del rei.

* * *

PARLEM UN POC MES DE L'ÈPICA. Els fragments que parlen de la conquesta de Mallorca, reflexen una acció molt viva i dinàmica; d'esperit llegendari i novel·lesc. Citem per exemple el fragment narratiu que parla de la partida de l'estol de Salou. L'arribada a Mallorca. L'episodi en què els cristians són descoberts pels sarraïns. L'inici de la discussió entre D. Nuño i els Montcada. La mort heroica dels Montcada al camp de batalla, etc. Això ens fa veure que l'èpica, al contrari de la història, parla dels fets individuals i concrets, i per tant, és més viva i emocionant.

Tot aquest to èpic que trobam a la crònica és degut a unes primitives narracions recitades en vers i de les quals hi ha deixalles a la Crònica, sobretot, als episodis que hem dit abans.

* * *

Quines característiques té la crònica de Jaume I? En primer lloc objectivitat, o sia que està basat en la realitat dels fets que conta.

Fa parlar els personatges en la seva pròpia llengua: aragonès o castellà, llenguadocià o francès, àrab, etc.

Per altra banda té un pronunciat caràcter moralitzador; en motls de passatges parla de Déu, de la Verge Maria. El mateix rei diu que són dos els ideals que el mouen a escriure: la glòria

i la grandesa del seu regne i la glòria de Déu.

Una altra característica es la gran capacitat d'observació psicològica que posseeix: com són i com actuen els personatges.

Un altre tret característic és la multitud d'anècdotes que hi ha, plenes de petits detalls; per exemple, aquella de l'oronella que té el niu al pavelló reial. El rei mana que no llevin el niu, sino que esperin que l'oronella se'n vagi amb els seus fills.

De les quatre cròniques, la de Jaume I és la més viva i realista, i fins i tot la més èpica.

L'escriptor de la Crònica té la qualitat de saber observar i penetrar profundament dins la vida dels seus personatges i conèixer-los a

LA CRONICA DE BERNAT DESCLOT.
Aspectes generals

Aquesta crònica conta els

capítols anteriors al regnat de Jaume I, les fonts són llegendàries. En contar la vida del Conqueridor, les fonts són, principalment, historiogràfiques, basades en la història (hi ha una clara influència del llibre dels Feys). Finalment, els capítols dedicats al regnat de Pere el Gran es basen en records personals de l'autor, i, en alguns moments, en fets presenciats per ell mateix.

QUIN ES EL PLA GENERAL DE L'OBRA?

Els esdeveniments del regnat de Jaume I, especialment LA CONQUESTA DE MALLORCA.

Els fets que succeïren durant el regnat de Pere II. Els capítols dedicats a aquest rei ocupen la part més ampla del llibre, noranta-cinc capítols.

tilosa, esperit de sacrifici, rectitud, fermesa, etc., eren les seves qualitats més grans.

La grandesa de la figura de Pere el Gran, fa que l'autor (que l'ha conegut personalment) parli d'ell amb apassionament i entusiasme; però això no vol dir manca d'objectivitat en tot allò que conta.

Altres personatges també importants dins l'obra són: Jaume I, Ramon Folch de Cardona i Roger de Llúria. Els coneixem a través de les seves paraules (en els diàlegs), gests i reaccions.

Per acabar assenyalem la gran força dramàtica i emocional que té la Crònica. Abunden els passatges lírics (amor a la terra catalana). Tot això amb un llenguatge precís i clar.

(1) Cal destacar també la gran qualitat dels seus dià-

lots de passatges, un dels principals actors de la Crònica.

La Crònica comença amb el naixement de Jaume I, quan encara Ramon Muntaner no havia nascut. Ell en aquest moment no ens pot contar el que ha vist, sinó sols allò que ha sentit per boca dels altres. Es, per tant, en aquesta part del llibre on hi trobam unes narracions més fantàstiques.

Segurament que l'autor per comprendre aquesta part, es valgué d'aquelles cançons dels joglars que devien circular entre la gent de l'època, que contaven les gestes dels grans herois. Als primers capítols s'hi han detectat algunes d'aquestes cançons de gesta prosificades.

Històries meravelloses de caràcter sobrenatural o llegendari n'hi ha un bon splot.

La vida de Ramon Muntaner la podem conèixer bastant bé, si seguim la Crò-

qual que empra. Ramon Muntaner en la seva Crònica. Realment va escriure la crònica perquè fos escoltada per la gent, per llegir-la en públic. L'escriu per tant, en la llengua del carrer, aquella que parla el poble. Sembla com si estàs conversant amb la gent; és per això que tantes vegades repeteix aquella expressió: "Què us diré? Ara oïrets". És també freqüent l'ús de dites populars, refranys i proverbis. Fins i tot, les exageracions responen a aquest llenguatge familiar i que li dona més gràcia i vivacitat. Segurament es feia de la següent manera: hi havia algú que llegia en veu alta, mentre la gent escoltava. I si ho recordam, això és bastant semblant al que feien els joglars, si bé aquests recitaven a les places públiques. La crònica, en canvi, devia esser llegida i escoltada en un ambient més familiar, devora el foc, després de dinar o asseguts en terra en una explanada

LA CRONICA DE PERE EL CEREMONIOS

Quan el rei Pere el Ceremonios (Pere III de Catalunya-Aragó) es decidí donar a conèixer els fets esdevinguts durant el seu regnat, tingué present la crònica del seu rebesavi Jaume I (Llibre dels Feys). Segurament que la idea d'escriure la crònica degué venir d'un fort anhel d'imitació.

El mateix rei ens diu a la seva crònica: "Aquest diumenge, a hora de prim so, nos encara no erem gitats e legiem lo llibre o Crònica del Senyor rei En Jaome, tresavi nostre, e venc un correu de prohòmens de Berga..." (Aquest diumenge, al capvespre, encara no havíem anat a jaure i llegíem el llibre o Crònica del Senyor rei En Jaome, rebesavi nostre, i va venir un correu de prohòmens de Berga...)

Aquesta crònica és la menys extensa de les quatre cròniques i la que fou escrita més tard. Està feta en un to més seriós, oficial (sembla una col·lecció de documents) i està cronològicament ordenada. Podríem dir que és la més històrica de les quatre; ara bé, està enfocada des d'un punt de vista molt personal del rei (és molt subjectiva). Això ens permet conèixer bastant bé la manera d'actuar de Pere el Ceremonios.

La crònica de Pere el Ceremonios està dividida en sis capítols. Els més importants són el que tracten del SUCESSORS DE JAUME II, de la USURPACIO DEL REGNE DE MALLORCA i de LES GUERRES AMB CASTELLA.

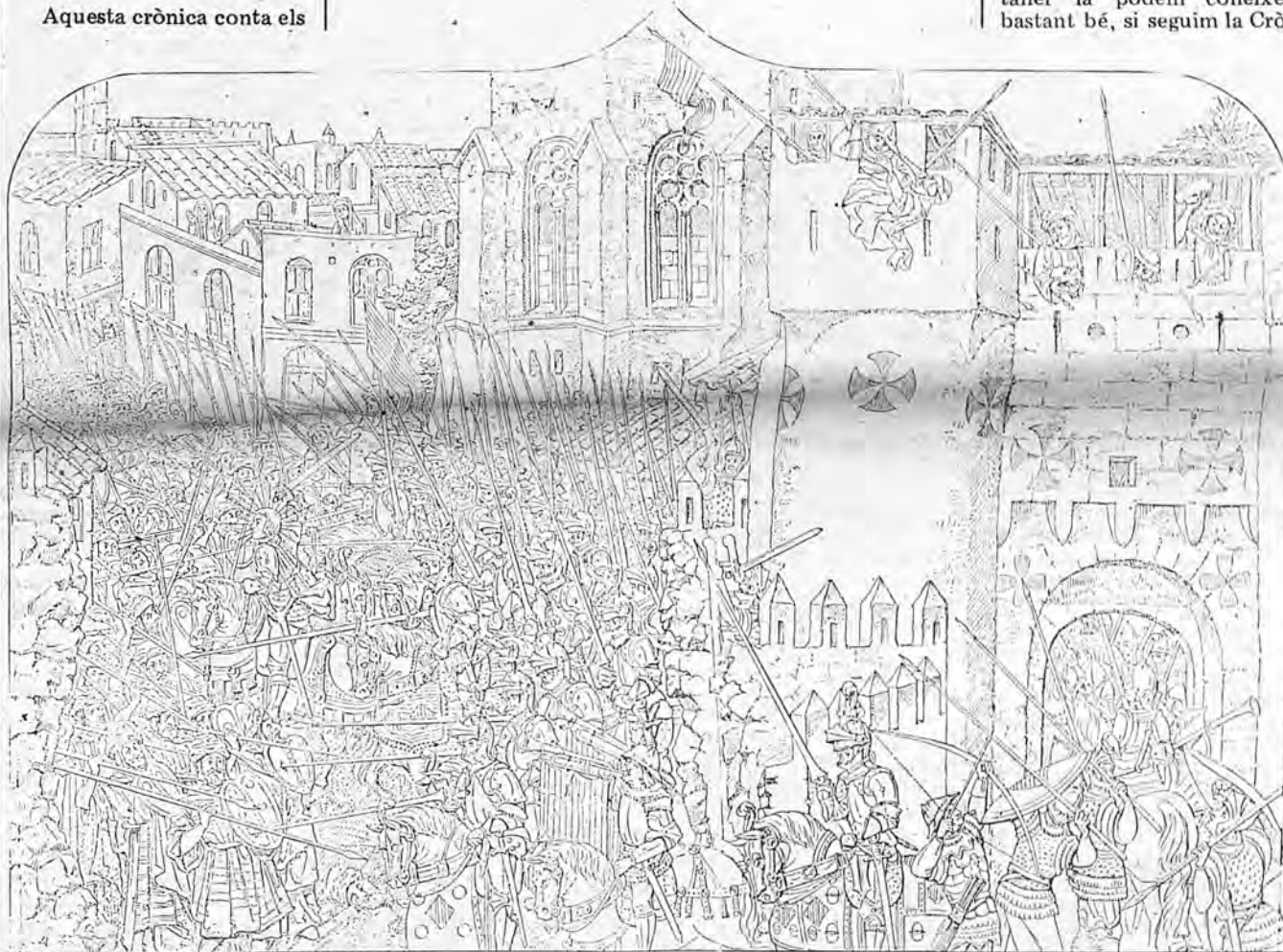
La història fou una passió molt grossa pel rei Pere III. Es, en realitat, un enamorat d'aquesta. No sols l'escriu, sinó que a més la visqué personalment.

Segurament que Pere el Ceremonios, en escriure la seva crònica (encara que sigui de forma autobiogràfica) es valgué d'uns col·laboradors. Un dels més destacats va esser un tal Bernat Desclot.

QUINA ERA LA MANERA D'ESSER D'AQUEST REI?

En alguns passatges de la

(Continúa a pàg. següent)

ENTRADA DEL REI EN JAUME I A LA CIUTAT DE MALLORCA

fets i les gestes més importants del regnat de Pere el Gran, que va esser el successor i fill de Jaume I. Aquest llibre també es diu **LLIBRE DEL REI EN PERE.**

Hem de dir que de les quatre cròniques és aquesta una de les millors. La informació que ens dona és basada en la realitat i exactitud dels fets per tant, mereix un elevat grau de confiança.

QUI LA VA ESCRIURE? Al començament de la Crònica es diu: "Ací comença lo llibre que en Bernat Desclot dicta o escriu". I aquest nom que figura és el de l'autor, i que es pot identificar amb Bernat Escrivà, natural d'Esclat, prop de Castellnou del Rosselló, que va ser tresorer de Pere el Gran i cambrer d'Alfons el Franc.

QUINES VAREN ESSER LES FONTS en què es basa l'autor, es a dir, quins llibres va utilitzar per fer la Crònica? Al principi del llibre, que comprèn els ca-

CARACTERISTIQUES DEL LLIBRE

Ja hem dit abans que la informació que dona aquest llibre es basa en la exactitud dels fets que conta. És aquesta, per tant, una de les característiques principals de la Crònica de Desclot.

Una altra característica important que trobam és la historicitat de la narració, encara que al principi hi pugui haver narracions llegendàries.

Te també un gran esperit patriòtic i popular. Quasi segur que es van utilitzar poemes narratius de caràcter popular. (1).

LA FIGURA DEL PROTAGONISTA: Pere el Gran

L'heroi de la crònica és el rei Pere el Gran d'Aragó, que només va regnar durant 10 anys, però la seva fama es va estendre per tot arreu. Generositat, simpatia, lleialtat, magnanimitat, gen-

legs que es caracteritzen per la naturalitat, i la seva gran habilitat a exposar-los. Sembla que coneix perfectament les persones.

La Crònica de Desclot, immediatament després de la seva redacció, va tenir una gran difusió i popularitat. Prova d'això és el gran nombre de manuscrits que es coneixen.

Desclot ha rebut el títol de cronista model de l'Edat Mitjana.

* * *

LA CRONICA DE RAMON MUNTANER

La Crònica de Ramon Muntaner, escrita per ell mateix, és la més llarga i la més popular de les quatre grans cròniques catalanes.

Muntaner ens conta al principi del seu llibre que la principal finalitat per la qual escriu, és la de contar les meravelles que ha vistes i les aventures que ha viscut. Ell és, precisament, en

la naturalitat, i la seva gran habilitat a exposar-los. Sembla que coneix perfectament les persones.

La Crònica de Desclot, immediatament després de la seva redacció, va tenir una gran difusió i popularitat. Prova d'això és el gran nombre de manuscrits que es coneixen.

Desclot ha rebut el títol de cronista model de l'Edat Mitjana.

* * *

La Crònica de Ramon Muntaner, escrita per ell mateix, és la més llarga i la més popular de les quatre grans cròniques catalanes.

(Ve de pàg. anterior)

Crònica podem descobrir com era ell. Ho podríem resumir d'aquesta forma:

- personalitat dominant
- autoritari i intemperant
- li agradava donar ordres
- donat al luxe i l'etiqueta
- venjatiu

Les relacions d'aquest rei amb el rei Jaume III de Mallorca no foren gaire bones (ho veurem en comentar-ne alguns fragments). Aquestes relacions, que varen esser una verdadera pugna entre ambdós reis, estan exposades al capítol tercer, que és el més extens.

En algunes escenes la tensió arriba a fer-se molt forta. Pere el Cerimoniós està disposat a fer qualsevol cosa per a apoderar-se de Mallorca i derrocar el rei Jaume III, i així ho aconseguirà. Aquest rei morí en una batalla anomenada "Sa Batalla de Lluçmajor".

Aquest llibre tercer té un caràcter molt personal i ve a ser un dietari de campanya, en el qual es segueixen fidelment, setmana per setmana, i algunes vegades dia per dia, els principals incidents de l'empresa.

Ja per acabar direm que les CARACTERÍSTIQUES més importants del llibre són:

- Parcialitat am què el monarca jutja els fets de la seva acció política.
- L'exposició cruel de les venjances d'aquest rei (és per això, que es anomenat també Pere el Cruel, o Pere el del Punyalel).
- Gran sentit realista. Així com la crònica de Muntaner era molt fantàsica, aqueixa no conté res que sigui meravellós i romanesc. Precisió en la observació de detalls (per exemple quan conta una indisposició que li produïren les figues, la fruita més estimada per ell).
- Té un gran amor a l'exactitud.

Aquesta és un poc la visió general de la Crònica escrita o dictada per Pere el Cerimoniós, i de la qual en comentarem alguns fragments.

Es aquest un fragment del parlament que feu el rei a Barcelona, per tal de convèncer als barons, homes de ciutats i viles i prelats de Catalunya i Aragó, en la finalitat de dur a terme la conquesta de Mallorca.

Com veim en aquesta crònica, el cronista Desclot emprà un llenguatge molt directe, aquelles mateixes paraules en què el rei es dirigí a les seves gents a les festes de Nadal. Es un to dialogat.

Passem ara al famós SOPAR DE TARRAGONA

Diu el text:

TEXT ANTIC

E sus quan nós haguem prop de menjat, llevaren-se paraules entre ells.

E dixem:
-¿Quina terra era Mallorca, ni quant té son regne?

COMENTARIS A LES CRONIQUEES Com va esser això de la Conquesta de Mallorca?

La conquesta de Mallorca es decidí un dia que el rei es trobava a Tarragona amb els

La conquesta de Mallorca a través de les cròniques (1)

seus barons. I en un banquet que s'estava celebrant a casa de Pere Martell, ciutadà barceloní, va sortir el tema de l'Illa de Mallorca.

Per aquells dies unes naus barcelonines, havien estat atacades per pirates mallorquins, i el rei de Mallorca s'havia fet el sord davant les reclamacions del rei Jaume I.

Quan acabaven de sopar demanaren a Pere Martell que els parlés de l'Illa, ja que ell, com a mercader que era, l'havia visitada moltes vegades. I va agradar tant als barons la forma com a parlar de l'Illa, que s'entusiasmaron de tal manera que decidiren anar cap a la conquesta d'aquell "REGNE DINS LA MAR". I a finals del mes de desembre de 1228, es reuniren les corts a Barcelona, on Jaume I exposà la idea i el desig de conquerir Mallorca i va demanar ajuda al clergat, al nobles i a la burgesia, els quals després d'haver-ho pensat durant tres dies, s'ofrirren per ajudar-li.

Jaume I no era un rei absolut, sinó que tenia establert un règim de llibertat; és per això que fa demanar consell i ajuda a les classes socials que hi havia en aquella època. I com el rei sabia parlar bé va convèncer els assistents.

Els representants de les tres classes socials: l'arquebisbe de Tarragona, En Guillem de Montcada i en Berenguer Girard oferiren la seva ajuda i dugueren un nombre determinat de cavallers, peons (soldats de peu), naus, etc.

D'els aragonesos només vengueren aquells que no pogueren excusar-se, ja que no els feia cap gràcia conquistar aquella illa.

D'aquesta manera el dematí del 5 de Setembre de l'any 1.229, va partir un gran estol de naus del port de Salou. Allò era una heroicitat per un rei, però Jaume I no podia menys de fer-ho.

El rei tenia aleshores només 21 any.

Escoltem ara un fragment de la crònica de Desclot, en què el rei Jaume I parla del mal i del danys que el rei moro de Mallorca fa a les seves naus i la decisió de prendre l'Illa.

TEXT ANTIC

-Barons: ben sabets lo mal e el dan que el rei mallorquí fa tots jorns a les mies gents; e ho he-li'n tramès missatge a ell ha-m'ho tengut en vil; per què jo he en cor e en voluntat que, a plaer de Déu e per tal que son serví hic sia encara fet, que si volsaltres m'hi volets ajudar, que vaja pendre la ciutat de Mallorques ab tota l'illa. E d'açò precvos tuit que hajats bon cor e que em retats tal respost que Déu ne sia pagat, e jo e tots vosaltres.

TRANSCRIPCIO

-Barons: bé sabeu el mal i el dany que el rei mallorquí fa tots els dies a les meves gents; i jo li he transmès el missatge però ell no l'ha tengut en compte; perquè jo duc dins el cor i en la voluntat que, a plaer de Déu i per tal que sigui fet encara el seu servei aquí, que si volsaltres m'hi voleu ajudar, que vaja pendre la ciutat de Mallorca amb tota l'illa. I per això vos preg a tots que tengueu bon cor i en doneu tal resposta que Déu, jo i tots vosaltres en siguem pagats.

E demanaren-ho a En Pere Martell, per ço com era comit de galees, e en Pere Martell dix-los que els en diria noves per ço car ja ji havia estat una vegada o dues, e afaçonava que l'illa de Mallorques tenia tro a tres-centes milles que la volvien en torn: e Menorca era contra la part de Sardenya, contra aquella illa que era a

la part de grec: e Eivissa que era a la part de garbí: e Mallorca era cap de les altres illes, e feien ço que el senyor de Mallorques los manava, e hi havia una altra illa en què habitaven sarrains que havia nom la Formentera, e era prop d'Eivissa, e havia de freu de mar entre Eivissa e la Formentera una milla. E, quan haguem menjat vengren deuant nós e dixerren:

-Senyor nós haven demanat a En Pere Martell de ço que crem que a vós plaurà, d'una illa que ha nom Mallorques, e en aquella illa ha rei, e dejús aquell Regne ha altres illes, Menorques e Eivissa, e aquestes són subjugades al rei de Mallorques, e açò que Déus vol no pot negú desviar ni tolre, e plaer-vos ha, e tindrem per

bo que vós aquella illa conquiritats per dues raons: la primera que vós ne valrets més e nós, l'altra que serà cosa meravellosa a les gents que oïran aquesta conquesta que prengat terra e regne dins en la mar on Déus lo volc formar.

E nós escoltam les llurs paraules e plaguèren-nos molt.

TRANSCRIPCIO

I quan nosaltres acabavem ja de sopar, parlaren entre ells.

I deim:

-¿Quina terra era Mallorca, i quant té el seu regne? I ho demanaren a en Pere Martell, ja que era comit de galeres. I en Pere Martell els va dir que els en donaria noves, ja que ell havia estat una vegada o dues, i calcula-

va que l'illa de Mallorca tenia fins a tres-centes milles que l'enrevoltaven a l'entorn: i Menorca era contra la part de Sardenya, contra aquella illa que era a la part de Gregal: i Eivissa que era a la part de llebeig: i Mallorca era cap de les altres illes, i feien tot allò que el rei senyor de Mallorca els manava, i hi havia una altra illa en què habitaven sarrains, anomenada Formentera, i era aprop d'Eivissa, i hi havia de freu de mar entre Eivissa i Formentera una milla. I quan haguèrem menjat vengueren devant nosaltres i digueren:

-Senyor, nosaltres hem demanat a En Pere Martell d'allò que creim que vós serà grat, d'una illa que té per nom Mallorca, i en aquella illa hi ha rei, i devora aquell regne hi ha altres illes, Menorca i Eivissa, i aquestes són subjugades al rei de Mallorca, i allò que Déu vol no pot ningú desviar ni apartar, i vos ha de plaure, i tindrem per bo que conquerigüeu aquella illa per dues raons: la primera que vós i nosaltres valdrem més, l'altra que serà cosa meravellosa per a les gents que escoltaran aquesta conquesta que prengueu terra i REGNE DINS LA MAR on Déu el volgué formar.

I nosaltres escoltarem llurs paraules i ens plaguèren molt.

Comença aquest fragment amb una pregunta feta a Pere Martell, que era molt entès en coses de mar. Es precisament per això que els nobles li fan la pregunta.

Si ens fixam bé en el text, hi podem distingir dues parts: la primera conté una descripció, feta de manera bastant general, sobre les illes.

Si analitzam aquesta descripció hi trobam que no dóna, per exemple, una situació exacta; pensem que en aquell temps no disposaven de maquinària per poder precisar amb exactitud la situació d'un lloc. Per tant el que fa Pere Martell es servir-se, per una banda, de l'anomenada rosa dels vents, que tots coneixem; i, per altra banda, fent referència a altres illes ja conegudes, com Sardenya.

La segona part, respon ja directament a la decisió de

(Continúa a pàg. següent)

La conquesta de Mallorca a través de les cròniques (1)

(Ve de pàg. anterior)

conquerir Mallorca. En la primera part l'autor ens ha anat preparant el terreny. Veiem ara com es desenvolupa aquesta segona part:

Els nobles van davant el rei i li conten el que en Pere Martell els ha dit. Aquí és molt important la forma de fer aquesta exposició; no li diuen ja els detalls que sobre l'extensió i situació han escoltat d'en Pere Martell, sinó que sols repeteixen que Mallorca té un rei, i que hi ha altres illes devora que també estan sotmeses al mateix rei.

Fixem-nos que la paraula "conquerir", no surt quasi fins el final, i ja de tot d'una donen les raons per les quals li agradaria el rei la conquesta de l'illa.

Aquesta darrera part intenta que el lector segueixi amb gran interès tot el que s'està contant. I veim com el rei acaba precisament amb aquells mots "E nos escoltam les llurs paraules e plagueren-nos molt".

VOCABULARI:

CÒMIT DE GALERES.— Persona que a les galeres tenia el seu càrrec la direcció i càstig dels remers i galiots. Especi de capità de mar del nostres dies.

GREC: Gregal.— Un dels vuit vents de la rosa dels vents, en direcció norddest.

GARBI: Llebeig.— Vent en direcció sud-oest.

SARRAINS.— Nom en què es designa els moros que habitaven l'illa de Mallorca.

PLAURE.— Agradar. Ésser de molt bon grat una cosa.

ACTIVITATS

1) Fer un mapa de les Illes amb la rosa dels vents al costat.

2) Donar una visió personal sobre el que vos sembla el text.

3) Fer uns dibuixos de galeres medievals amb petits comentaris.

4) Fer-ne del fragment una petita representació.

Després de diverses contrarietats i dificultats, les naus del rei En Jaume arribaren a port.

El text que hem escollit ara és precisament el moment en què l'estol desembarca a terra ferma, en un lloc anomenat Santa Ponça.

TEXT ANTIC

E trobaren un lloc qui havia nom Sancta Ponsa, e estimaren que allí era bon lloc d'arribar, e que hi havia un puig e prop de la mar, e ab cinc-cents hòmens que hi poguessen pujar no hauriem paor que el perdessin ans seria arribat tot l'estol. E fo així emprès que el diumenge reposassen en aquell puig del Pantaleu.

E sobre açò lo digmenge a hora del migdia veng un sarraí qui havia nom Alf de la Palomera, nedant a nós, e contans, noves de l'illa, e del rei, e de la ciutat.

TRANSCRIPCIÓ

I trobaren un lloc que tenia per nom Santa Ponça, i foren del parer que allí era un bon lloc per atacar, i que hi havia un puig prop de la mar, i amb cinc-cents homes que hi poguessin fer pu-

jar no, haurien de tenir por que el perdessin abans que tot l'estol hagués arribat. I fou decidit així: que aquell diumenge reposassin en aquell puig del Pantaleu.

I amb això, el diumenge, devers migdia, un sarraí que es deia Alf de la Palomera, va venir nedant cap a nosaltres, i ens donà noves de l'illa, del rei i de la ciutat.

La narració és molt ràpida en aquest fragment. Es tracta com veim de l'elecció del lloc per desembarcar. Pensem que no era tan fàcil de fer en aquells temps, i a més a més degut a les tempestes que eren molt freqüents (i encara ara) a les costes de Tramuntana.

Però ells ho planejen bé, saben com fer-ho perquè el desembarc els surti perfecte.

Enmig del mar hi havia un illot, en forma de puig, anomenat Pantaleu. Es allà on descansarien aquell diumenge. Però aquell descans quedà interromput per l'arribada d'un personatge desconegut: un sarraí. Alf era el seu nom, i arribà nedant des de la costa. Ell sabia ben bé que el rei En Jaume venia decidit a conquerir l'illa. La seva mare, havent consultat els astres, li havia dit que tota aquella terra de "Mallorques" seria del rei Jaume I. El sarraí tenia ganes que el rei moro fos llevat d'enmig.

Y tothom rebé de bona gana aquella predicció. El rei prometé al sarraí una recompensa.

Escoltem un passatge, aquesta vegada tret d'un altre cronista: Bernat Desclot en què es conta de manera més extensa l'episodi de N'Alf de la Palomera.

Abans de començar direm que aquesta narració és molt més ampla i que hi trobam freqüents diàlegs que fan resaltar l'acció.

LLOC DEL DESEMBARC

TEX ANTIC

Diu lo comde que quan tot lo navili fo justat a la Palomera e el rei fo eixit en l'illa del Pantaleu ab molts de rics barons e d'altres gents per deportar e per alegrar; per ço car la mar los havia treballats, açó fo un diumente matí. E els sarraïns se foren ajustats en la terra devan l'illa del Pantaleu, tro a quinze milia sarraïns se'n partí un e gita-se en la mar e, de nadantes, vnc-se'n a l'illa on lo rei d'Aragó era. E quan fo eixit de la mar, veng davant lo rei, e agenollà's a ell e saludà-lo en son llatí. El rei féu-li donar vestidures e puis demanà-lo del fet de la terra o del rei sarraí; i el sarraí liva dir:

—Senyor, sàpigues per cert que aquesta terra és tua e a ton manament; que ma mare me dix e impregà que jo vengués a tu e t'ho dixés. Que ella és molt sàvia femna e ha conegut en la sua art d'astronomia que aquesta terra deus tu conquerir.

Dix lo rei; —Com as tu nom? —Senyor —dix lo sarraí— Alf m'apella hom, e són majordom del rei de Mallorques.

—Digués-me, lo rei on es ne què fa?

—Senyer —ço dix lo sarraí— lo rei és en la ciutat

e ha ajustats per escrit, que jo els he tots comptat, quaranta— dos milia homens ben armats, dels quals n'hi ha cinc milia a cavall e els altres són bons servents, e molt valents e ardit; e cuiden-te vedar que no prengues terra en null lloc de Mallorca. Per què faràs gran seny si et cuites de pendre terra al pus tots que pusses, abans que ells sien eixits de la ciutat.

—Amic —dix lo rei—, ben sies vengut, a sàpies que jo et faré gran bé, a tú, e a ta mare e a tos fills; si que te'n tindrás per pagat.

TRANSCRIPCIÓ

Diu el comte que quan tot el navili va haver atracat a la Palomera i el rei hagué pres terra a l'illa del Pan-

ta terra tu has de conquerir.

Digue el rei: —Quin és el teu nom?

—Senyor —digué el sarraí— Em diuen Alf, i som majordom del rei de Mallorca.

—Diguem on és el rei i que fa?

—Senyor —va dir el sarraí— el rei és a la ciutat i ha reunit per escrit, que jo els he comptat tots, quaranta-dos mil homes ben armats, dels quals n'hi ha cinc mil a cavall, i els altres són bons servents, i molt valents i atrevits i cuiden de vedarte el que no puguis prendre terra en cap lloc de Mallorca. Faràs molt bé si proccures prendre terra tan aviat com pugues, abans que ells hagin sortit de la ciutat.

—Amic —digué el rei—, si-

sona a persona. N'Alf no sols li dona el seu nom, sinó també el càrrec que té: majordom del rei.

Desclot vol ésser molt objectiu en contar els successos. Ho narra tal i com ha esdevingut; fins i tot podríem dir amb les mateixes paraules. Amb quina naturalitat i expressivitat sap exposar els diàlegs.

Si comparem el fragment de la crònica de Jaume I, amb aquest veim que hi ha una gran diferència. El llibre dels Feyts en parla molt poc d'aquest personatge. Es limita a dir: "un sarraí que es deia Alf, de la Palomera, va venir nedant cap a nosaltres, i ens donà noves de l'illa, del rei i de la ciutat". Però no especifica res més; en canvi Desclot n'om-

en les platges de Mallorca ferest giscava el llevant. Les ones avalotades bramaven contra el rocam, reptant contra el rocam, reptant amb creixent superba de Palomera els penyals.

Dementres tota la costa callava morta d'esglai, temerosa d'envenegar-se al colp de la tempestat, entre els arbres del pujol per la promera esquixats, amb la llum del llamp se veien

dues ombres conversant:

L'una era d'un jovencell de braç dur i front colrat, l'altra era una vella mora defallida i delirant.

La jaia a son fill li deia, passant lo febrós esguard de la mar a les estrelles, de les estrelles al mar: "¿Veus, fill meu, la Mitja Lluna

que era abans tan resplandent?

Ja no fa claror ninguna! un nou sol ix per Ponent!

"Vénen naus que han per senyera

escuts de barres lluentas, i guerrers de raça fera que en son pit han creus

rogents,

els mena en aqueixa terra rei qui es gosa en lo perill; de més valent en la guerra no n'hi pot haver mon fill!

"Quan veges en lo vavill onejar lo drap vermell, ves al cristià! oferi-li ton coratge i ton clotell

i pugna, i de l'host valenta lo més valent sigues tu!

En l'estret de Dragonera un pujol s'alça del fons; de Pantaleu lo nom porta de temps antic aquell mont. Allà els guerrers reposaven de la passada maror,

i els vaixells ficaven s'ungla dintre les roques del gorg.

De sobte vers la ribera se giraren los ulls tots: de l'estret canal eixia un alarb cansat i xop.

Com fo arribat a la tenda doblegà en terra el genolls, i rei i nobles atònits escoltaren aqueixs mots:

"Ben vengut en nostra terra, los valents de l'Aragó, i el gran rei que en bopa

guerra l'illa haurà per guasardó!

"Desnua, Senyor, desnua l'espasa forta i potent; lo que veus es terra tua i serà a ton manament.

"Ma mare fou muller sàvia en los astres per lleugir, i jo sé de lo seu llavi que tu l'has de conquerir

Fou vera la profecia de la mare de N'Alf; es ponguè, es ponguè per sempre

la lluna dels Sarraïns. MALLORCA, LA CIUTAT

BELLA, sos tres murs veu derruïts, per la porta d'Alcofol veu entrar guerrers a mils.

Per carreres i per places sonaven gemics i crics; crics de goig del qui vencien, dels vençuts amargs sospirs.

QUESTIONES

1. Assenyala un tros del fragment en què només hi hagi narració, i un altre en què sols hi trobis diàleg.

(ens referim al fragment de la crònica, no al poema

(Continua a pàg. següent)

taieu amb molts de rics barons i altres gents per divertir-se i alegrar-se, ja que la mar els havia exercitat, això fou un diumenge dematí. I els sarraïns s'anaren ajuntant en terra davant l'illa del Pantaleu, fins a quinze mil sarraïns a cavall i a peu amb llurs armes; d'aquests sarraïns en partí un i es va tirar al mar i, nedant, se'n va venir a l'illa on el rei d'Aragó era. I quan va haver sortit de la mar, va venir davant el rei, s'hi agenollà i el saludà amb el seu llatí. El rei li féu donar vestidures i després li demanà del fet de la terra i del rei sarraí; i el sarraí li va dir:

—Senyor, sàpigues que aquesta terra és teua i al teu ordre; que ma mare m'ha dit i em pregà que vingués a dir-t'ho. Ella és una dona molt sàvia i ha conegut en la seva art de l'astronomia que aque-

guis ben vengut, i sàpigues que jo et faré gran bé, a tú, a ta mare i als teus fills; sí que et tindrà per ben pagat.

Aquest fragment té dues parts ben definides:

a) La que va des del principi "Diu lo comde... fins..." el sarraí dix-li. Només hi trobam narració pura, que serveix per situarnos. En primer lloc parla del que fan les naus catalanes, després dels sarraïns, per introduir tot d'una el personatge principal: N'Alf.

b) Des de —Senyers... fins al final. Es un llarg diàleg entre dos personatges, un de ben conegut: el rei, un altre desconegut: Alf.

Aquest diàleg es fa molt viu. El sarraí es molt ben rebut pel rei, i aquell sense esperar més li dona la bona nova; però el rei abans vol saber el seu nom. Es tracta per tant, d'un diàleg de per-

ple mig capítol i fa parlar els personatges.

Narració i diàleg es fonen en aquest passatge.

Observacions a tenir en compte:

1. El llibre dels Feyts ens diu que era diumenge devers migdia. Desclot no en parla.

2. El llibre dels Feyts no diu que N'Alf anàs amb altres sarraïns. Desclot sí.

3. Trobam l'única al·lusió dins les quatre cròniques sobre l'art de predir.

4. El càrrec de majordom no figura al llibre dels Feyts.

5. Les xifres més bé són exagerades.

Sobre aquest text de Desclot hi ha un poema del poeta mallorquí TOMAS FORTEZA. Veiem-ne algunes estrofes.

La nit pel cel es tenia son mantell mig exqueixat;

La conquesta de Mallorca a través de les cròniques (1)

(Ve de pàg. anterior)

de Tomàs Forteza).

2. Localitza en un mapa l'illa del Pantaleu i fe el contorn de la zona del desembarc.

3. Fe un resum del fragment que hem llegit.

4. Compara els textos de Jaume I i Desclot, i observa les diferències. Escribeu el que et sembla cada un d'ells.

5. Sabries fer-ne un dibuix representatiu de les distintes escenes que es succeeixen en cada moment. Feu en forma d'història; ens ho pots contar elaborant-ho de manera personal.

¿Què passà després de la visita de N'Alí de la Palomera? Escoltem-ho atentament:

TEXT ANTIC

E quan vent a la mitja nit dirfets que en tot lo nostre navili no parlava null hom. E les Galees, dotze que n'hi havia, cada una tirava sa tarida, e anaven traent les tarides del port gent a suau: e els sarraïns sentiren-ho, e arravataren-se, e aquestes nostres que traïen les tarides estegueren-se de remar, e estegueren gent a suau, e anaren escoltant. E aquestes anaven traent les tarides suau. E quan venc a cap d'una peça, los sarraïns s'escribaren una peça e fortment, e vim que sentits érem de tot en tot. E ells cridaren, e nós cridam: —Alanar en bona ventura.

—Alanar en bona ventura. E els sarraïns anaven-se'n per terra a peu e a cavall, esguardant on iríem prendre terra. E cuitaren-se tant les nostres dotze galees e les dotze tarides que ans foren a terra que ells.

TRANSCRIPCIÓ

I qual vingué la mitja nit, haurien dit que en tot el nostre navili no parlava ningú. I cada una de les galeres, que n'hi havia dotze, anava remolcant la seva tarida, i anaven duent les tarides del port en silenci i a poc a poc. I els sarraïns ho sentiren i s'esvalotaren; i els nostres que duïen les tarides, s'aturaren de remar, i romangueren en silenci; i ells anaven escoltant, i aquestes anaven duent les tarides poc a poc.

I un poc després els sarraïns es posaren a cridar durant una estona i amb grans crits; i vàrem comprendre que se'ns havia sentit del tot. I ells cridaren; i nosaltres, quan vam posar-nos a navegar cridàrem: —Amb bona ventura! —I els sarraïns se n'anaven per terra ferma, a peu i a cavall. I miràrem on aniríem a prendre terra; i les nostres dotze galeres i les dotze tarides feren tanta via que foren a terra abans que ells.

Per què aquest silenci? Els moros ja estaven a l'aguait. S'havien instal·lat a la costa, esperant que les gents del rei En Jaume prenguessin terra.

Les naus cristianes havien fondejat, i tota la tripulació esperava el moment més oportú per desembarcar: una petita distracció de l'exèrcit musulmà.

Així s'explica aquest silenci tan profund "en tot el nostre navili no parlava nin-

gú". Aquest fragment requereix una lectura molt atenta per poder fruir el seu sentit i contingut. Per això cal llegir-lo poc a poc, detentant-nos en aquells moments més expressius.

FIXEM-NOS COM ES TRACTA D'UNA NARRACIÓ QUE ENS CONTA, FINS I TOT, ELS DETALLS MES INFIMS.

I podem distingir tres apartats:

1. El moment en què, en silenci, van cercant port on desembarcar.

2. Els sarraïns es donen compte de la seva presència i comencen a cridar (el silenci es romput). Així i tot el mutisme es complet a les naus del rei En Jaume:

gran a l'edat Mitjana per a transportar cavalls i maquinària militar.

NAVILI.— Vaixell de guerra.

GALERA.— Nau, de velles i remos.

ESVOLTAR-SE.— Agitar-se amb gran saragata, bulla i renou.

ROMANGUEREN EN SILENCI.— Restaren callats, sense obrir boca.

ACTIVITATS

1. Fer un guió dramàtic, per fer una representació des del sopar de Tarragona fins al desembarc a Santa Ponça.

Es poden dividir els

açò dixerem be trenta vegades o pus. E, quan los cavalls armats començaren d'entrar cessà la vou. E, quan fo feit lo pas on devien entrar los cavalls armats, havia ja bé llains cinc-cents homes de peu. E el Rei de Mallorques ab tota la gent dels sarraïns de la ciutat foren ja tots venguts al pas, e estrenyeren en guisa los de peu que hi eren entrats, que si no entrassen, los cavalls armats tots eren morts. E segons que els sarraïns nos contaren, deïen que viren entrar primer a cavall un cavaller blanc ab armes blanques; e açò deu ésser nostra creença que fos sent Jordi, car en estòries trobam que en altres batalles l'han vist de crestians

passa a passa.

I quan tots es posaren a caminar, els cavallers i els servents, i s'anaren acostant al vall on hi havia el pas, tota la host començà a cridar: — Santa Maria, Santa Maria! — I aquest mot no cessaven de dir-lo, que quan l'havien dit el tornaven a repetir, i així com més el deïen, més alta era la cridòria. I el digueren ben bé trenta vegades, o més, i quan els cavalls armats començaren d'entrar, la cridòria cessà.

I quan fou obert el pas per on havien d'entrar els cavalls armats, ja hi havia allà dins ben bé cinc-cents homes de peu. I el rei de Mallorca, amb tota la gent dels sarraïns de la ciutat, ja hagueren vingut tots al pas; i escometeren de tal manera als de peu que hi havien entrat, que si no haguessin entrat els cavalls armats, tots haurien estat morts.

I segons que ens contaren els sarraïns, diu que primer vieren entrar a cavall un cavaller blanc amb armes blanques; i la nostra creença és que fos Sant Jordi, ja que en les històries trobam que en altres batalles de cristians i de sarraïns hom l'ha vist moltes vegades.

Es va creant un clima d'emoció i paràlisi tot el llarg del passatge.

Conta de quina manera esdevingueren els fets en aquest gran i darrer assalt.

Si anam escodrint aquest passatge passa a passa ho veurem més clar.

Descobrim, en primer lloc, uns preparatius: Religiosos, per una banda Militars, per l'altra.

Ambdues coses van lligades en aquella època, és a dir, no es pot dur a bon termini una lluita o conquesta, sense ésser (segons la seva mentalitat medieval) profundament religiós. I aquest caire religiós hi és a cada moment; bé invocant el nom de Maria (sobretot aquest), bé invocant el nom de Déu.

Fixem-nos en les expressions que ho indiquen:

Que rebessen lo cos de Jesucrist

en nom de Nostre Senyor Déus

e tornam-nos a la Mare de Déu

E, Mare de Déu Senyor

En nom de Déu (tres vegades)

Sancta Maria, Sancta Maria.

En quant als preparatius militars, veim que aquests es mouen dins un ordre i

una disciplina perfectes: tots van armats, cadascú amb la seva arma.

Col·locats entre el campament i la vila, primer els peons, després els qui van a cavall, esperen l'ordre de combat.

El narrador no es perd detall. Sembla com si tot estàs calculat i mesurat: l'hora i el dia, el mes i l'any

"quan venc a l'alba" "ja s'anava esclarent lo dia".

El rei dona l'ordre d'avançar "Via, barons" però ningú no es mou. Són aquestes, dues paraules plenes d'expressivitat i de força capaces de fer moure qualsevol persona, però això no succeeix.

El rei ja comença a dubtar de les promeses dels cavallers i peons; però no defalleix i acudeix a l'ajuda de la Mare de Déu (prova de la religiositat ja esmentada més amunt).

I torna a dir en la veu més alta: "Via barons". Afegint-hi ara: Es que teniu por? I res, els peons continuen quietes com estàtues. I així fins a tres vegades.

L'emoció i la força de les paraules va creixent per moments: de cada vegada es va fent més intensa i vibrant. Es ara, quan tothom es posa en marxa, tots al mateix temps. Els ànims ja estan encesos, i a poc a poc van acostant-se a la vall, cridant amb aquella eufòria: Sancta Maria, Sancta Maria". El narrador remarca: "tots a una veu" (com si fossin un sol que crida).

A partir d'aquest moment la veu es fa més forta i es repeteix moltes vegades. Aquí es el punt culminant de la narració. La por ja ha fugit, sols resta lluitar per aconseguir la victòria.

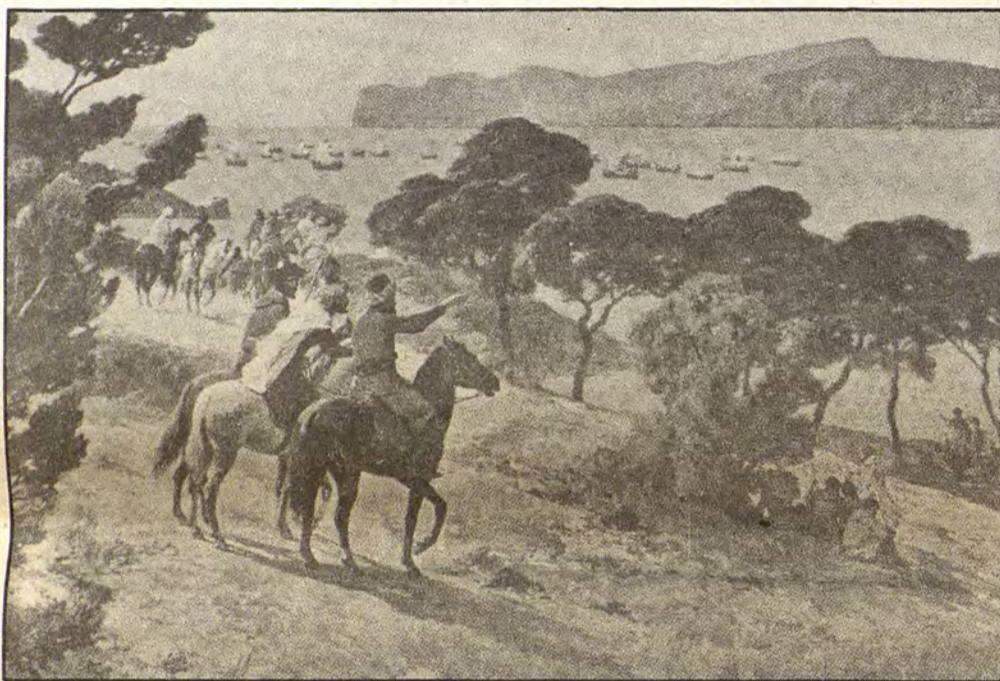
I així ho faran. La veu s'atura, ja no criden més. Es senten prou reconfortats per batallar.

La topada es dura. I es conta la llegenda d'aquell cavaller blanc, vist pels sarraïns, entrant triomfalment i que hom suposa que fou Sant Jordi, avui patró de Catalunya.

Un autor català, Ramon d'Alòs— Moner, diu que aquesta és la més antiga referència que es troba en la nostra historiografia sobre l'aparició de Sant Jordi.

Qüestions:
1. ¿Quines eren les naus que s'empraven a l'edat mitjana? Cerca-les en algun diccionari o enciclopèdia. Fe'n alguns dibuixos.

2. Treball en grup: Tenint en compte el material recollit, fer un mural representatiu de l'escena del desembarc.

s'aturaren de remar, i romangueren en silenci.

3. Els crits del sarraïns són més forts de cada vegada, i els cristians veuen que s'han donat de la seva presència.

ALESHORES, L'ACCIO COMENÇA A ANAR MES RAPIDA.

Naveguen i criden amb gran exclamació: "Amb bona ventura". Es a dir, som arribat aquí i conquerirem l'Illa; serà nostra.

I després el final, amb aquell accelerament en què es narrada l'acció i que ens demostra la rapidesa de les naus cristianes: "feren tanta via que foren a terra abans que ells" (en el lloc anomenat Santa Ponça).

Aquest passatge ens fa estar atent a cada moment. Sembla com si el qui ho llegim ho estàs vivint en aquell instant.

Veïem les característiques més importants del fragment:

—Narració detallada i minuciosa.

—Acció lenta al principi, però que va accelerant a mesura que transcorre el temps.

—Llenguatge senzill i amb gran expressivitat. Molt bo d'entendre.

—Les seqüències, o sia les oracions, són molt curtes. Això fa ressaltar més encara l'acció dels fets que s'esdevenen, i crea un estat d'atenció (un queda amb la boca badada) dins el lector.

—Finalment un gran realisme; com si ho vèssim produït a través d'imatges, o en una pel·lícula.

VOCABULARI

TARIDES.— Embarcació

alumnes en distints grups:

a) Uns fan el guió, els diàlegs.

b) Els altres s'encarreguen de la decoració, ambientació i vestuari.

c) Uns tercers, poden fer el muntatge audio-visual (amb diapositives, discos, etc.)

També si hi ha possibilitats se'n pot realitzar una filmació.

TEXT ANTIC

dixem-los:

—Via barons, pensats d'anar en nom de Nostre Senyor Déus.

E anc per aquesta paraula nengú no es moc, e si la oïren totts així los cavallers com los altres: e quan nós vim que ells es movien, venc-nos gran pensament, car ells no complien lo nostre manament. E tornam-nos a la Mare de Deu, e dixem:

E, Mare de Déu Senyor, nos venguem aquí per ço que el sacrifici de vostre Fill hi fos celebrat; pregau-li que no rebem aquesta deshonra, jo i els que hem serveixen a mi en nom vostre i del vostre car fill! — I els cridàrem altra vegada: — Via, barons! En nom de Déu! Que els teniu por? — I ho varem dir tres vegades. I amb això, els nostres es posaren a caminar

E altra vou escridam-los: —Via, barons, en nom de Déu, que els dubtats?

E dixem-ho tres vegades: e ab aitant mogueren-se los nostres a pas. E quan venc que tots se mogren, los cavallers e els servents, e s'anaren acostant al vall on era lo pas, tota la host a una vou comença de cridar:

—Sancta Maria, Sancta Maria! E aquest mot no els eixia de la boca, que quan l'havien dit sempre s'hi tornaven, e així com més lo deïen més pujava la vou: e

e de sarraïns moltes vegades.

TRANSCRIPCIÓ

—Via barons! Comenceu a caminar en nom de Nostre Senyor Déu! — I a aquest mot ningú no es va moure, i si l'oïren tots, tant els cavallers com els altres. I quan nós veïrem que ells no es movien, ens vingué una gran angoixa, ja que ells no complien el nostre manament. I ens adreçarem a la Mare de Déu, i diguérem: — Ah, Mara de Déu, senyor! Nós vinguérem aquí per tal que el sacrifici del vostre Fill hi fos celebrat; pregau-li que no rebem aquesta deshonra, jo i els que hem serveixen a mi en nom vostre i del vostre car fill! — I els cridàrem altra vegada: — Via, barons! En nom de Déu! Que els teniu por? — I ho varem dir tres vegades. I amb això, els nostres es posaren a caminar

